

Vodič „Poslovanje sa EU“

Elektronski vodič za organizacije koje pružaju podršku poslovanju i preduzeća koja traže ciljane informacije o poslovanju sa EU.

Urednik: Voka – Privredna komora Antwerpen- Waasland ©
3. izdanje (2009.)

Ova publikacija realizovana je uz finansijsku pomoć flamanske vlade.

**WITH THE SUPPORT OF
THE FLEMISH GOVERNMENT**

Sadržaj

Uvod

1. Opšte informacije o Evropskoj uniji

- 1.1. Evropske institucije i politike
- 1.2. Informacije i saveti za privredne subjekte – Enterprise Europe Network (EEN)

2. Uvoz robe u Evropsku uniju

- 2.1. Carinski tarifni brojevi i uvozne carine
- 2.2. Carinske isprave
- 2.3. Uvozne carinske kvote
- 2.4. Anti-damping mere
- 2.5. Pravila o poreklu
- 2.6. Uvozne dozvole za tekstil i čelik

3. Oporezivanje u Evropskoj uniji

- 3.1. Porez na dodatu vrednost (PDV)
- 3.2. Akcize

4. Proizvodnja i/ili prodaja robe i usluga u Evropskoj uniji

4.1. Pravila unutrašnjeg tržišta u vezi sa slobodnim kretanjem robe

- 4.1.1. Industrijski proizvodi obuhvaćeni novim pristupom (CE-obeležavanje) u tehničkom usklađivanju
- 4.1.2. Prehrambeni proizvodi
- 4.1.3. Hemijski proizvodi
- 4.1.4. Ostali proizvodi

4.2. Ekološki propisi za komercijalizaciju robe u Evropskoj uniji

- 4.2.1. Obaveze u vezi sa ambalažnim otpadom
- 4.2.2. Električna i elektronska oprema: obaveze koje proizlaze iz WEEE i ROHS

4.3. Ekološka pitanja u upravljanju malim i srednjim preduzećima te dizajniranju i proizvodnji robe

- 4.3.1. EMAS – Program ekološkog upravljanja i kontrola
- 4.3.2. Programi ekološke oznake za industrijske proizvode
- 4.3.3. Ekološki dizajni za proizvode koji koriste energiju

4.4. Pravila unutrašnjeg tržišta u vezi sa slobodom pružanja usluga u Evropskoj uniji

- 4.4.1. Evropska direktiva o uslugama
- 4.4.2. Direktiva o raspoređivanju radnika na rad u inostranstvo

5. Prava intelektualne svojine u Evropskoj uniji

- 5.1. Zaštita patenata u Evropskoj uniji
- 5.2. Zaštita robnih žigova u Evropskoj uniji
- 5.2. Zaštita modela i dizajna u Evropskoj uniji

6. Pronalaženje poslovnih partnera u Evropskoj uniji

- 6.1. Objavljivanje ponuda za trgovinu i saradnju u Evropskoj uniji
- 6.2. Pronalaženje partnera za istraživanje i razvoj u Evropi

7. Pokretanje poslovanja u Evropskoj uniji

- 7.1. Zakonski uslovi za osnivanje društva u EU
- 7.2. Sistemi socijalnog osiguranja u EU

8. Tržišne informacije

- 8.1. Statistički podaci o spoljnoj trgovini EU
- 8.2. Poslovni sajmovi u EU (i u svetu)

9. Pravni (ugovorni) aspekti poslovanja sa EU

- 9.1. Ugovori sa preduzećima iz EU
- 9.2. Međunarodni trgovinski termini (Incoterms)
- 9.3. Dokumentarni akreditivi

10. Mogućnosti na javnim tržištima u Evropskoj uniji

- 10.1. Evropski tenderi i podrške
- 10.2. Javne nabavke u EU

11. Evro: kurs

12. Ostale informacije

- 12.1. Ustanovljavanje bar kodova u državama članicama EU
- 12.2. Ustanovljavanje globalnih lokacijskih brojeva (*GLN = Global Location Numbers*)

13. Rešavanje problema u poslovanju u EU

- 13.1. SOLVIT: usluga za privredne subjekte okrenuta pronalaženju rešenja

14. Korisne adrese

Uvod

Mala i srednja preduzeća, kao i velike kompanije u Evropskoj uniji i izvan nje, redovno treba da prikupljaju određene relevantne informacije za poslovanje u EU ili sa preduzećima u EU.

Društva koja uvoze robu u EU moraju da znaju carinske tarifne brojeve za svoje proizvode, te spisak uvoznih isprava koje treba da se podnesu carinskim organima. Može im biti korisno da provere da li se primenjuju povlašćene uvozne carinske stope, i ustanove koja se pravila o poreklu primenjuju. Takođe je korisno znati lokalne poreze u državama članicama EU kao što su PDV i akcize. Pre uvoza robe u EU, uvoznici takođe treba da budu upoznati sa tehničkim propisima, pravilima o označavanju i pakovanju, higijenskim zahtevima ili ekološkim propisima za robu koja će se prodati na unutrašnjem tržištu Evropske unije.

Privrednim društvima ili organizacijama koje pružaju podršku poslovanju moglo bi biti u interesu da provere neke tržišne podatke, na primer statističke podatke o izvozu i uvozu određene robe ili praktične informacije o međunarodnim poslovnim sajamovima u njihovoj privrednoj grani. Mogli bi da potraže poslovne partnere i načine za unapređenje svoje delatnosti i ponude za saradnju u različitim državama članicama EU ili traže modele tekstova ugovora u međunarodnoj trgovini.

Ovaj vodič nastoji da uputi korisnike na izvore relevantnih informacija gde se mogu pronaći konkretni odgovori iz gore opisanih oblasti.

Korisnici mogu da izaberu iz sadržaja one teme koje su za njih važne. U vodiču se ukratko objašnjava koji izvori informacija nude informacije iz određene oblasti a daju se i praktični saveti o traženju informacija na brojnim zanimljivim veb-sajtovima.

Vodič je objavljen uz finansijsku podršku flamanske vlade. Cilj je bio da se stvori održivi instrument za proveru poslovnih informacija koje se odnose na EU za organizacije koje pružaju podršku poslovanju i individualna preduzeća u Srbiji i Crnoj Gori.

Sugestije svih korisnika za poboljšanje ovog vodiča su dobrodošle. Te vredne primedbe će biti obrađene u narednom izdanju.

U međuvremenu, svim korisnicima želimo efikasno korišćenje ovog „Vodiča“.

Luc Van Looveren
Viši savetnik u odeljenju za EU
Voka – Privredna komora Antwerp-Waasland-a

Antwerpen, avgust 2009.

1. Opšte informacije o Evropskoj uniji

1.1. Evropske institucije i politike

1.2. Informacije i saveti za privredne subjekte – Enterprise Europe Network (EEN)

1.1. EVROPSKE INSTITUCIJE I POLITIKE

Evropska unija (EU) predstavlja većinu evropskih država i građana. To je politička organizacija nalik državi s obzirom na to da je pristala da preuzme veliki deo suvereniteta njenih država članica. Pa ipak, ona nije država.

Razlog njenog postojanja – **donošenje prosperiteta i mira Evropljanima** – naveo ju je da oslobodi trgovinu unutar svojih granica. Sa sve širim prometom proizvoda činilo se da su i Evropljani postajali sve radoznaliji, otvoreniji i prijateljski raspoloženi jedni prema drugima. Pouzdanje koje su stekli iz tog iskustva navelo je faktore u EU da prošire i prodube evropsku saradnju, te da jedinstveno i snažno zagovaraju slobodnu svetsku trgovinu.

Glavne institucije EU mogu da se podele u sledeće kategorije:

- vladine: *Komisija*
- predstavničke: *Parlament* (predstavlja građane) i *Savet* (predstavlja države članice)
- sudske: *Sud pravde*

Takođe je značajan **Evropski savet** u kom države članice zasedaju svaka tri meseca, gde se okupljaju nacionalni predsednici, premijeri i predsednik Komisije. On pokriva ukupnu Evropsku politiku i napredak.

Osoblje Komisije, Parlamenta i Veća organizovano je u **Opšte uprave** (Directorate General, DG). Na čelu svake Opšte uprave je Generalni direktor koji je odgovoran članu Komisije koji nadzire njihov rad. Zajedno deluju u 32 **područja politike**. Najbitnija za ovaj vodič su: spoljna trgovina, carine, oporezivanje, unutrašnje tržište, zaštita potrošača i životna sredina.

EVROPA, internet portal EU na kom možete da upoznate sve učesnike i delatnosti EU. Da bi vam olakšali snalaženje, dajemo **priručnik za lako pronalaženje informacija**.

1. izvor informacija: EU ukratko

Vebsajt: http://www.europa.eu/abc/index_en.htm

U ovoj „**Abecedi Evrope**“ možete otkriti [panoramu](#), [simbole](#), [države](#) i [osnovne činjenice](#).

Nemojte preskočiti [vodič kroz evrožargon](#). U njemu su objašnjeni neki manje jasni pojmovi vezani uz EU, kao što su „Savet“, „treća zemlja“ i „subsidijarnost“.

Kako pronaći informacije u ovoj „Abecedi Evrope“?

1. korak: prijavite se na stranicu „Abeceda“ (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: pomerite miš na ikonu kako biste dobili kratko objašnjenje teme... i kliknite

2. izvor informacija: Opšti pregled politika

Vebsajt: http://europa.eu/pol/overview_en.htm

Ukoliko želite **brzi uvid** u jedno od 32 **područja delatnosti EU**, sledite sledeće korake.

1. korak: prijavite se na stranicu „opšti pregled“ (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: pomerite miš na izbornik na levoj strani kako biste izabrali politiku koja vas zanima... i kliknite

3. izvor informacija: Portali politika

Vebsajtu http://europa.eu/pol/index_en.htm

Za **zakonodavstvo** ili **početnu stranicu Opšte uprave** koja je zadužena za politiku koja vas zanima, sledite sledeće primere.

1. primer: „Tražim najnovije aktivnosti Opšte uprave za spoljnu trgovinu“.

1. korak: prijavite se na stranicu „opšti pregled portala“ (portals overview) (kliknite na gore navedeni link)

2. korak: kliknite na „spoljna trgovina“ (external trade) u meniju na levoj strani

3. korak: kliknite na „trgovina“ (trade) pod „Komisija - trgovina“ (Commission – trade)

Sada ste došli na **početnu stranicu** Opšte uprave za spoljnu trgovinu. Najnovije vesti nalaze se u središnjem delu stranice.

2. primer: „Tražim informacije o anti-damping pravima za kompresore u spoljnoj trgovini između EU i Kine“.

1. korak: sledite 1. i 2. korak iz 1. primera

2. korak: kliknite na „1-centar - zakonodavstvo“ (1-centre – legislation)

3. korak: unesite „kineski kompresor“ (Chinese compressor) u kućicu „Uneti tekstualne kriterijume za traženje“ (Add a text search criteria)
unesite vremenski period objavljivanja i pritisnite na „Traži“ (Search)

Sada možete da kliknete na prikazane naslove dokumenata da ih otvorite i pročitate.

4. izvor informacija: Kanali za opšta pitanja

Vebsajt: http://www.europa.eu/geninfo/mailbox/index_en.htm

Pregledanje stranica uz ličnu pomoć možete da dobijete putem telefona, direktno na internetu ili e-poštom. Sledite korake.

1. korak: prijavite se (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: izaberite najprikladniji kanal

1. mogućnost: kliknite na [Evropa direktno](#) ("Europe direct") ako imate opšte pitanje o EU

2. mogućnost: kliknite na [Veb pomoć](#) ("Web assistance") ako vam je potrebna pomoć u kretanju kroz EVROPU

3. mogućnost: kliknite na [Vodič za kontakte](#) ("Contact Guide") da pošaljete e-poruku nekoj evropskoj instituciji ili telu

3. korak: pozovite telefonom ili pošaljite e-dopis na izabranu kontakt adresu.

A. Napomena o jezicima

Evropska unija želi da vam pruži informacije na jeziku koji vam je poznat. U EU sada postoje 23 službena jezika. Tri tekuća interna radna jezika u EU su engleski, francuski i nemački.

1.2. INFORMACIJE I SAVETI NAMENJENI PRIVREDNIM SUBJEKTIMA– ENTERPRISE EUROPE NETWORK (EEN)

Enterprise Europe Network, pokrenuta u februaru 2008. godine, ima za cilj da pomogne malim i srednjim preduzećima da razviju svoj inovacijski potencijal i podignu nivo informisanosti o politikama Evropske komisije.

Ova inicijativa Evropske komisije, nadograđujući se na snagu i dostignuća Evro info centara i Inovacijsko relejnih centara, nudi preduzetnicima jedno mesto (*one stop shop*) gde mogu da potraže savet i koriste široki spektar lako dostupnih usluga pružanja pomoći privrednim subjektima da bi pospešila ekonomiju znanja.

Mala preduzeća, naročito u ranoj fazi, često nemaju sredstva da neposredno prate mnoge različite vrste pomoći koje mogu da obezbede EU programi. Ona takođe nisu uvek u stanju da objektivno procene inovacijski i tržišni potencijal svojih proizvoda ili istraže nove poslovne mogućnosti, naročito one izvan njima poznatih područja.

Enterprise Europe Network premošćuje taj jaz. Sa više od 500 mesta za kontakt i gotovo 4000 iskusnih profesionalaca u svom sastavu ova mreža je najveća u Evropi koja pruža stručnost i usluge poslovnom sektoru. Te usluge i stručnost su na raspolaganju preduzećima svih veličina bez obzira da li su proizvodna ili za pružanje usluga, mada su prvenstveno usmerene na mala i srednja preduzeća, istraživačke institute, univerzitete, tehnološke centre i razvojne agencije.

Pretražite veb-sajt Enterprise Evrope Network na:

http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/index_en.htm

Pogledajte [videoclip](#)

Izvor podataka 1: The EENetwork

Veb-sajt: http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/index_en.htm

Šta članovi EEN mreže mogu da urade za mene?

Članovi EEN mreže mogu da vam **pomognu na jedan od tri načina**. Pitanja data kao primeri razjašnjavaju svaku oblast aktivnosti.

Oblast 1: Informisanje o EU pitanjima

Primeri

- „Kakav je najnoviji zakonodavni akt o maksimalnim vrednostima buke u proizvodnji?“
- „Da li je potrebno da stavim CE oznaku na svoj proizvod?“
- „Postoji li finansijska pomoć za kupovinu novih mašina ili za izradu studije izvodljivosti zajedničkog ulaganja?“ Kako EU može da podrži moje investicije u inovacije i istraživanje?“
- „Koji sigurnosni standardi postoje za moje mašine?“
- „Kada mogu da stavim 'ECO label' oznaku na svoje proizvode?“
- „Kolika je uvozna carina za vino koje se u EU uvozi iz Čilea?“

Oblast 2: Savetovanje i pomoć

Primeri

- „Potreban mi je savet o javnim nabavkama, poslovnoj saradnji, finansiranju, istraživanju tržišta i evropskom zakonodavstvu, ...“
- „Potrebna mi je pomoć oko podnošenja prijave za projekte EU komisije i ispunjavane administrativnih formalnosti, ...“
- „Potrebna mi je pomoć oko identifikovanja potencijalnih poslovnih partnera u drugim evropskim zemljama, interesantnih trgovinskih sajmova u mojoj branši, ...“

Oblast 3: Neka se čuje vaš glas u EU

Primer

- „Želim da Evropskoj komisiji dam poverljivu povratnu informaciju o preprekama koje se u principu stalno javljaju mom preduzeću i poslu.“

2. Uvoz robe u Evropsku uniju

2.1. Tarifni brojevi i uvozne carine za proizvode

2.2. Carinske isprave

2.3. Uvozne carinske kvote

2.4. Anti-damping mere

2.5. Pravila o poreklu

2.6. Uvozne dozvole za tekstil i čelik

2.1. TARIFNI BROJEVI I UVOZNE CARINE ZA PROIZVODE

„Kao izvoznik izvan EU, želim da izvezem robu u EU.“

„Kao uvoznik s poslovnim sedištem u državi članici, želim da uvozim robu u EU.“

„Gde mogu da nađem informacije o tarifnim brojevima proizvoda i odgovarajućim uvoznim carinskim stopama?“

Odgovore na ta pitanja možete da pogledate na dva niže navedena vebsajta.

1. izvor informacija:	baza podataka TARIC Evropske komisije
Vebsajt:	http://ec.Evropa.eu/taxation_customs/dds/tarhome_en.htm

Da biste **pronašli informacije** u bazi podataka TARIC (Integrated Tariff of the European Communities = integrisana carinska tarifa Evropskih zajednica), sledite sledeći primer.

Primer: Koja je **tarifna oznaka** za *kuhinjski nameštaj od drveta*?
Koliku **uvoznu carinu** treba platiti za uvoz u EU takve robe koja je proizvedena u Srbiji ili Crnoj Gori?

1. korak: otvorite vebsajt Opšte uprave za oporezivanje i carinsku uniju (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: kliknite na „[TARIC](#)“

3. korak: potražite odgovarajuću carinsku šifru (= taric kod) na jedan od dva načina

1. u spisku po hijerarhijskom redosledu
ili
2. prema opisu proizvoda

1. mogućnost: kliknite na „taric code“ da krenete od liste po hijerarhijskom redosledu

- kliknite na „pretražuj“ ("browse") da otvorite Taric sadržaj
- odaberite „odeljak XX. Razni fabrički artikli“ ("section XX Miscellaneous manufactured articles")
- odaberite „poglavlje 94. Nameštaj...“ ("chapter 94 Furniture")
- odaberite „9403 Ostali nameštaj i njegovi delovi“ ("9403 Other furniture and parts thereof")
- odaberite „9403 40 Nameštaj od drveta kakav se koristi u kuhinji“ ("9403 40 Wooden furniture of a kind used in the kitchen")
- odaberite „9403 40 10 Ugradbeni kuhinjski elementii“ ("9403 40 10 Fitted kitchen units")
- odaberite „9403 40 10 90 Ostalo“ ("9403 40 10 90 Other")

2. mogućnost: kliknite na „taric opis“ da krenete od opisa proizvoda

- unesite odgovarajući opis svog proizvoda (npr. „kuhinja, nameštaj“) ("kitchen, furniture")
- unesite „kuhinja“ ("kitchen")
- odaberite „9403“ iz prikazanog spiska
- odaberite „9403 40“
- odaberite „9403 40 10“
- odaberite „9403 40 10 90“

4. korak: odaberite zemlju (npr. „Srbija“ ili „Crna Gora“) da biste popunili polje „Država porekla/odredišta“ ("Country of origin/destination")

Tu ćete naći odgovarajuće uvozne carinske stope i objašnjenja.

2. izvor informacija: Služba za pomoć korisnicima vezano za izvoz (Export Helpdesk) za države u razvoju
Vebsajt: <http://export-help.cec.eu.int/>

Kako biste **pronašli informacije** kod Službe za pomoć korisnicima vezano za izvoz ("Export Helpdesk"), pratite sledeće korake:

1. korak: prijavite se na Helpdesk (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: kliknite na „Uvozne carinske stope“ (") kako biste otvorili obrazac uvoznih carinskih stopa ("Import Tariffs Input Form")

3. korak: U ovaj obrazac unesite

- a) oznaku proizvoda (ili je pronađite pomoću „pretraži“ ("browse) ili „traži“ (search))
- b) državu porekla (to je potrebno za povlašćene carine)
- c) neki datum (možete ići unazad do 1. januara 1998.)

4. korak: kliknite na „pogledaj“ ("view")

Tu ćete naći odgovarajuće uvozne carinske stope i objašnjenja.

Neobavezni korak: pročitajte odeljak „uvozne carinske stope“ (import tariffs) iz detaljnog Helpdeskovog vodiča za korisnike ("[Helpdesk's User Guide](#)").

Dodatni izvor informacija: Služba za „Informacije o obaveznim carinskim tarifama“ (Binding Tariff Information, BTI).

Vebsajt: http://ec.Evropa.eu/taxation_customs/common/databases/ehti/index_en.htm

Ukoliko i dalje **niste sigurni** koja je tačna carinska klasifikacija, carinski organi država članica mogu vam dostaviti pravno obavezujući primerak. On je obično besplatan, ali podliježe određenim uslovima.

1. korak: pročitajte [opšte informacije](#) ([General Information](#), kliknite)

2. korak: ispunite [obrazac zahteva](#) ([application form](#), kliknite)

3. korak: pošaljite ju jednoj od nadležnih [carinskih vlasti](#) ([customs authorities](#), kliknite)

2.2. CARINSKE ISPRAVE

„Odlučio(la) sam da uvezem određenu robu u EU. Koja carinska dokumenta moram da koristim?“

Odgovor na to pitanje možete pogledati na dva niže prikazana veb sajta.

1. izvor informacija:	Služba za pomoć korisnicima vezano za izvoz za države u razvoju (zahtevi i porezi)
Veb sajt:	http://exporthelp.Evropa.eu/

Kako biste **pronašli informacije** kod Službe za pomoć korisnicima vezano za izvoz („helpdesk“), pratite sledeće korake.

Primer: Koje su **isprave** potrebne za **uvoz karamela** proizvedenih u *Ukrajini*?

1. korak: prijavite se na Helpdesk (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: kliknite na „zahteve i poreze“ ("Requirements and Taxes") kako biste otvorili obrazac za unos podataka za zahteve i poreze (*Requirements and Taxes Input Formi*)

3. korak: U ovom obrascu ispunite tri polja

a) oznaku proizvoda (npr. „17049075“ koju možete pronaći pomoću „pretraži“ /"browse"/ ili „traži“ /"search"/)

b) državu porekla (npr. „Kina“ koju možete odabrati iz padajućeg menija)

c) državu odredišta (npr. „Luksemburg“ /"Luxembourg"/ koju možete odabrati iz padajućeg menija)

4. korak: kliknite na „pogledaj“ /view/ da vidite spisak zahteva

5. korak: kliknite na kraju svakoga zahteva da saznate više o njemu

Primer: Pošto se radi o prehrambenom proizvodu, potrebno je da ima *oznaku za prehrambene proizvode*. U tome redu kliknite na EU/LU kako biste otvorili novi prozor s listom relevantnih zahteva u pogledu označavanja.

Neobavezni korak: pročitajte odeljak „zahtevi i porezi“ ("requirements and taxes") iz detaljnog Helpdeskovog [vodiča za korisnike \(User Guide\)](#).

2. izvor informacija:	Služba za pomoć korisnicima vezano za izvoz (Export Helpdesk) za države u razvoju (Ugovori o povlasticama)
Veb sajt:	http://exporthelp.Evropa.eu/

„Želim da saznam više o različitim **trgovinskim režimima** koji su na raspolaganju **za države u razvoju**. Koja su **dokumenta** potrebna za povlašćeni carinski tretman u sklopu tih režima?“

1. korak: prijavite se na Helpdesk (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: kliknite „Ugovori o povlasticama“ ("[Preferential Arrangements](#)")

3. korak: saznajte za koji povlašćeni režim država koja nije članica EU zadovoljavaju uslove:

1. *moгуćnost*: za GSP, kliknite na [Opšti sistem povlastica](#) ("[Generalised system of preferences \(GSP\)](#)")
2. *moгуćnost*: za ACP, kliknite na [Preferencijalni carinski režim za afričke, karipske i pacifičke države](#) ("[Preferential duty regime for African, Caribbean and Pacific States \(ACP\)](#)")
3. *moгуćnost*: za države koje su obuhvaćene Sporazumom o slobodnoj trgovini (FTA), kliknite na "[Free Trade Agreements](#)" i pronađite listu odgovarajućih zemalja
4. *moгуćnost*: za ATP, kliknite na „Samostalni trgovinski preferencijali“ ("[Autonomous Trade Preferences](#)") (trenutno pokriva samo Moldaviju)

4.korak: saznajte koje su isprave potrebne prema vašem preferencijalnom režimu:
kliknite na „[Dokumenta koja su vam potrebna za kvalifikaciju ili ugovori o povlasticama](#)“ ([Documents you need to qualify or preferential agreements](#))

2.3. UVOZNE CARINSKE KVOTE

„Roba koja se uveze u EU ponekad može podlegati nižim uvoznim carinskim stopama, ali ta je prednost ograničena na određenu količinu proizvoda. Kako mogu da pronađem informacije o takvim carinskim kvotama?“

Odgovor na ovo pitanje možete naći na niže navedenom veb sajtu.

1. izvor informacija: AUTONOMNE CARINSKE KVOTE - baza podataka Evropske komisije
Veb sajt: http://ec.Evropa.eu/taxation_customs/dds/qo/home_en.htm

Za najnovije informacije o carinskim kvotama i ograničenjima koja su na snazi, Komisija je stvorila bazu podataka. U njoj možete da pronađete trenutno stanje:

- carinskih kvota Zajednice koje se vode po načelu prvi u redu, prvi poslužen (first-come first-served)
- carinskih ograničenja Zajednice vezana za uvoz robe određenog porekla

Sve su carinske stope i ograničenja označene sa šestocifrenim brojem porudžbine.

Da biste **pronašli informacije** o bazi podataka CARINSKIH KVOTA, sledite sledeće korake.

Primer: uvoz roletni protiv sunca iz Nepala

1.korak: Tražite carinske kvote koje su na snazi na jedan od sledeća dva načina:

Ako znate broj porudžbine, tu informaciju možete naći direktno u bazi podataka KVOTA (QUOTA).
Ako ne znate broj porudžbine, prvo potražite carinski tarifni broj u bazi podataka TARIC.

1. mogućnost: kliknite na „Konsultacija o KVOTAMA“ ([QUOTA consultation](#)) i otvorite bazu podataka o kvotama

- tražite „prema poreklu ili broju porudžbine“ (via origin or order number), kliknite na to i zatim na „OK“
- u polje s brojem porudžbine unesite podatak (npr. otkucajte „098139“)
- odaberite zemlju porekla (npr. Nepal) iz padajućeg menija
- kliknite na „kvota/ograničenje“ ("Quota / Ceiling")
- pređite na 2. korak

2. mogućnost: kliknite na „TARIC“ i otvorite bazu podataka carinskih stopa

- nađite carinski tarifni broj preko „oznake taric“ ("Taric Code") ili „opisa taric“ ("Taric description")
  - - odaberite zemlju porekla (npr. Nepal) iz padajućeg menija
- kliknite na „carinske stope“ ("Duty rates")
- kliknite na broj porudžbine 098139 na dnu te stranice
- pređite na 2. korak

2. korak: iz spiska kvota i ograničenja odaberite carinsku kvotu/ograničenje koje je na snazi i kliknite na njega

Tu ćete konačno pronaći informacije o trenutnom stanju carinskih kvota.

Za sažeto objašnjenje svakog termina u ovom obrascu, kliknite na njega.

Za detaljnije informacije o carinskim kvotama i carinskim ograničenjima:

- stupite u vezu sa Službom za carinske kvote Evropske komisije (TAXUD-B-5),

na broj faksa (32 2) 296 33 06
- stupite u vezu s carinskim organima država članica.

Neke carinske kvote Zajednice, naročito one za određene poljoprivredne proizvode, ne vode se po načelu *prvi u redu, prvi poslužen*. Informacije o trenutnom stanju ovih carinskih kvota mogu se dobiti od odgovornih službi Komisije (DG AGRI...).

2.4. ANTI-DAMPING MERE

„Što su anti-damping mere?“

„Koje anti-damping mere EU razmatra na uvoz aluminijske folije iz Kine?“

„Koliko su stope anti-damping mera u EU?“

Odgovore na pitanja u vezi sa anti-damping merama možete naći na niže navedenim vebstranicama.

1. izvor informacija: Evropska komisija – Rezime zakonodavstva EU
(sažetak anti-damping pravila)

Vebstranica: <http://Evropa.eu/scadplus/leg/en/s05020.htm>

Da biste pronašli sažetak zakonodavstva o anti-damping merama, sledite sledeće korake.

1. korak: prijavite se u bazu podataka o Rezimeima zakonodavnih akata EU (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: Iz abecednog spiska izaberite „anti-damping mere“ ([‘anti-dumping measures’](#))

3. korak: ovdje možete pronaći glavne crte postupaka koje primjenjuje Opšta uprava za spoljnu trgovinu kako bi utvrdila u kojim će slučajevima primjenjivati anti-damping carine.

Kako biste organizovali čitanje, prvo steknete predstavu o niže navedenom načinu na koji EU pristupa anti-damping merama. EU ne uvodi mere ukoliko se ne ispitaju tri glavna uslova za primjenu tih mera.

1. uslov: damping mora da bude procenjen (i)
2. uslov: šteta naneta industriji Zajednice mora da bude dokazana (i)
3. uslov: šteta mora da bude rezultat tog određenog dampinga.

1. test: proizvod se dampinški izvozi ako je njegova cena u državi izvoza viša od izvozne cene
2. test: šteta se meri naglim oscilacijama u opsegu proizvodnje, ceni, tržišnom udelu...
3. test: šteta se mora procijeniti za sličan proizvod industrije Zajednice. Takođe se moraju ispitati poznati činioци, osim dampinškog uvoza, koji u isto vreme nanose štetu industriji Zajednice.

Pravni okvir

Uredba Saveta (EZ) br. 384/96 od 22. decembra 1995. o zaštiti od dampinškog uvoza iz zemalja koje nisu članice Evropske zajednice [Službeni list L 56, 06.03.1996.].

Izmenjena i dopunjena sledećim aktima:

Uredbom Saveta (EZ) br. 2331/96 od 2. decembra 1996. [Službeni list L 317, 06.12.1996.];

Uredbom Saveta (EZ) br. 905/98 od 27. aprila 1998. [Službeni list L 128, 30.4.1998.];

Uredbom Saveta (EZ) br. 2238/2000 od 9. oktobra 2000. [Službeni list L 257, 11.10.2000.];

Uredbom Saveta (EZ) br. 1972/2002 od 5. novembra 2002. [Službeni list L 305 od 07.11.2002.];

Uredbom Saveta (EZ) br. 461/2004 od 8. marta 2004. [Službeni list L 77 od 13.3.2004.];

Uredbom Saveta (EZ) br. 2117/2005 od 21. decembra 2005. [Službeni list L 340 of 23.12.2005.].

2. izvor informacija: Evropska komisija - Opšta uprava za spoljnu trgovinu (INSTRUMENTI trgovinske politike)
Vebsajt: http://ec.Evropa.eu/trade/issues/respectrules/tpi_en.htm

Da biste **pronašli opšte informacije** o anti-damping merama, sledite sledeće korake.

1. korak: otvorite Internet stranicu instrumenata trgovinske politike (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: kliknite na „anti-damping“ ("Anti-Dumping") i nađite informacije o

- anti-damping zakonodavstvu, izveštajima i tekstovima
- pregovorima Svetske trgovinske organizacije koji su u toku
- anti-damping refundacijama
- žalbama

Da biste **pronašli informacije** o anti-damping merama za određene proizvode, sledite sledeće korake.

1. korak: otvorite Internet stranicu instrumenata trgovinske politike (kliknite na gore navedeni link)

2. korak: kliknite na „Anti-dumping“ a onda na „Spisak slučajeva i statistički podaci“ ("[List of cases, and statistics](#)")

3. korak: kliknite na hiper-vezu „By clicking here“ i dođite na „SPISAK ANTI-DAMPING I ANTI-SUBVENCIONISKIH MERA („ANTI-DUMPING AND ANTI-SUBSIDY MEASUREMENT LIST“)

4. korak: odaberite iz liste odgovarajući proizvod (npr. aluminijumska folija iz Kine) i za daljnje informacije kliknite na hiper-link u stupcima „Privremene mere“ ("Provisional measures"), „Konačne mere“ ("Definitive measures") i „Okončanje“ ("Termination").

3. izvor informacija: Savet Hong Konga za razvoj trgovine
Vebsajt: <http://www.tdctrade.com/>

Da biste **pronašli informacije** o anti-damping merama za određene proizvode poreklom iz Kine, sledite sledeće korake.

1. korak: prijavite se na vebsajt Saveta za razvoj trgovine Hong Konga (kliknite na gore navedenu vezu) ili idite direktno na <http://www.tdctrade.com/alert/euada.htm>

2. korak: odaberite proizvod, npr. „Integrirane elektronske kompaktne fluorescentne lampe“ i pronađite informacije o anti-damping merama.

2.5. PRAVILA O POREKLU

„Koje države imaju sporazume sa EU o povlašćenoj trgovini?“

„Kako izvoznik/uvoznik može da dokaže državu porekla proizvoda kako bi kod uvoza robe u EU mogao da iskoristi povlašćene carinske stope?“

„Gde mogu da se pronađu informacije o pravilima za utvrđivanje države porekla?“

Odgovore na ta pitanja pogledajte na niže navedenim veb-sajtovima.

1. izvor informacija:	Evropska komisija – Oporezivanje i carinska unija – Pravila o poreklu
Veb-sajt:	http://ec.Evropa.eu/taxation_customs/customs/customs_duties/rules_origin/index_en.htm

Pri uvozu robe u jednu od zemalja članica EU (*Belgiju, Bugarsku, Češku Republiku, Dansku, Nemačku, Estoniju, Grčku, Španiju, Francusku, Irsku, Italiju, Kipar, Letoniju, Litvaniju, Luksemburg, Mađarsku, Maltu, Holandiju, Austriju, Poljsku, Portugaliju, Sloveniju, Slovačku, Finsku, Rumuniju, Švedsku i Ujedinjeno Kraljevstvo*), država porekla odlučuje o tome koji će se dogovori o povlašćenoj trgovini primjenjivati.

Osim bilateralnih trgovinskih sporazuma s [ostalima](#), ti se aranžmani odnose na:

[Afričke, karijske i pacifičke države \(ACP\)](#), carinske unije s [Andorom](#), [Turskom](#) i [San Marinom](#), [Evropski privredni prostor \(EEA\)](#), [Sistem pan-evro-mediteranske kumulacije](#), Opšti sistem povlastica ([Generalised System of Preferences](#)), [Latinsku Ameriku](#), [Prekomorske države i teritorije \(OCT\)](#), [Južnu Afriku](#) i [Zapadni Balkan](#).

Za objašnjenje kliknite na gore navedene trgovinske režime.

Neke države koriste više od jednog aranžmana. To jednostavno znači da se može primeniti najpovoljniji aranžman.

Ovaj sajt sastoji se od četiri glavna dela:

- Uvod
- Nepovlašćeno poreklo
- Povlašćeno poreklo
- Carinske unije (sa Turskom, Andorom i San Marinom)

Nepovlašćeno poreklo

Uvod

Nepreferencijalna pravila koriste se za sve vrste mera trgovinske politike kao što su, na primer, anti-damping carine i kompenzacione carine, trgovinski embargo, zaštitne i mere odmazde, ograničenja količine, ali i za neke carinske kvote, za trgovinsku statistiku, za javne tendere, za označavanje porekla i tako dalje. Osim toga, izvozne refundacije u okviru Zajedničke poljoprivredne politike često su zasnovane na nepovlašćenom poreklu.

Usaglašavanje na nivou STO

Članice STO su se dogovorile da usaglase nepovlašćena pravila o poreklu. U tu svrhu, Marakeškim sporazumom o pravilima o poreklu (1994) utvrđen je program rada (HWP).

Osnovni aspekti povlašćenog porekla

Uvod

Povlašćeno poreklo dato je robi iz određenih zemalja koje su ispunile određene kriterijume za traženje preferencijalnih carinskih stopa.

Zajedničke odredbe

Mada odredbe pojedinačnih aranžmana mogu da se razlikuju u određenim pojedinostima, većina aranžmana o preferencijalnom poreklu ima izvestan broj zajedničkih odredbi.

Pravni okvir(i) za povlašćeno poreklo

Svaki pojedinačan aranžman ima svoju sopstvenu zakonsku osnovu.

Spisak pravila

Spisak izrade ili obrade koje je potrebno izvršiti na materijalu koji nema poreklo da bi proizvedeni proizvod mogao da dobije status proizvoda sa poreklom.

Lista preferencijalnih aranžmana

1) Uopšteni sistem preferenci

Olakšica unilateralno data zemljama u razvoju uključujući „Inicijativu sve osim oružja“ za najmanje razvijene zemlje.

2) Evropsko privredno područje

EEA (European Economic Area = Evropsko privredno područje) (EC, Island, Norveška i Lihtenštajn) smatra se jednom teritorijom sa statusom zajedničkog EEA porekla.

3) Sistem pan-evro-mediteranske kumulacije

Sistem pan-evro-mediteranske kumulacije porekla je proširenje prethodnog sistema pan-evropske kumulacije. Prema tome, on funkcioniše između EC i zemalja članica Evropske asocijacije slobodne trgovine (Island, Lihtenštajn, Norveška i Švajcarska) i Turske i zemalja koje su potpisale Deklaraciju iz Barselone, naime Alžira, Egipta, Izraela, Jordana, Libana, Maroka, Sirije, Tunisa i Palestinske uprave Zapadne Obale i Pojasa Gaze.

4) Zapadni Balkan

Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Srbija i Crna Gora. Ove zemlje su deo procesa stabilizacije i pridruživanja.

5) Zemlje Afrike, Kariba i Pacifika (ACP)

Trgovinske povlastice dostupne su za 77 afričkih, karipskih i pacifičkih država.

6) Prekomorske zemlje i teritorije (Overseas Countries and Territories = OCT)

EC je unilateralno dala trgovinske povlastice prekomorskim zemljama i teritorijama. One su ustavno vezane za četiri zemlje članice EU (Danska, Francuska, Holandija i Ujedinjeno Kraljevstvo).

7) Južna Afrika

Bilateralni Sporazum o razvoju trgovine i saradnji uspostavlja prostor slobodne trgovine između EC i Južne Afrike.

8) Latinska Amerika

Sporazumi sa Meksikom i Čileom.

9) Ostali

Farska Ostrva, Seuta i Melilja.

Takođe sadrži: Pitanja koja se često postavljaju ([Frequently Asked Questions](#))

Da biste **pronašli informacije o pravilima o poreklu**, sledite sledeće korake.

1. korak: kliknite na [spisak država koje nisu članice EU](#) kako biste doznali koji se povlašćeni dogovor(i) primenjuje(u) na trgovinu sa određenom državom.
2. korak: u Uvodu pročitajte informacije o značenju porekla te na koji način vam [obavezujuće informacije o poreklu](#) ([Binding Origin Information](#), BOI) mogu pomoći.
3. korak: proverite [kontrolnu listu](#) ("check-list") kako biste utvrdili koji se odeljak stranice odnosi na vaš problem ili pitanje.

2. izvor informacija: Evropska komisija – Služba za pomoć korisnicima vezano za izvoz za države u razvoju
Vebsajt: <http://exporthelp.Europa.eu/>

Da biste **pronašli informacije o pravilima o poreklu**, sledite sledeće korake.

1. korak: prijavite se na vebsajt Službe za pomoć korisnicima vezano za izvoz (kliknite na gore navedenu vezu)
2. korak: kliknite na "[Pravila o poreklu](#)" ("[Rules of Origin](#)")
3. korak: odaberite **povlašćeni trgovinski režim** ("preferential trade regime") i unesite **oznaku proizvoda** ("product code")
4. korak: kliknite na pogledaj ("view") i nađite informacije o obradi ili preradi materijala koji nema poreklo, koja je potrebna da bi se dodelio status proizvoda s poreklom

3. izvor informacija: Evropska komisija – Opšta uprava za oporezivanje i carinsku uniju (DG TAXUD)

Kompanije takođe mogu da stupe u vezu sa službama Evropske komisije za pitanja koja se odnose na tumačenje pravila o poreklu u međunarodnoj trgovini.

Adresa za kontakt: European Commission
Directorate General Taxation and Customs Union (DG TAXUD)
Unit B4 – Rules of origin
B – 1049 Brussels
Belgium
Adresa elektronske pošte : taxud-b4@cec.eu.int

2.6. UVOZNE DOZVOLE ZA TEKSTIL I ČELIK

„Koje se kvote i dozvole odnose na uvoz tekstila i čelika u EU?“

Odgovor na ovo pitanje možete pogledati na niže prikazanom veb sajtu.

Izvor informacija:	Evropska komisija – Trgovinska pitanja – SIGL
Veb sajt:	http://trade.ec.Evropa.eu/sigl/

Da biste pronašli informacije o uvoznim dozvolama, sledite sledeće korake.

Sledeći te korake možete da proverite iskorišćenost stavke tekstilnih proizvoda u pogledu direktnog uvoza robe, u pogledu trgovine radi prerade u inostranstvu (OPT) i stavke proizvoda od čelika. Sajt takođe sadrži informacije o trgovinskoj politici EU vezano za tekstil i proizvode od čelika.

1. Tekstilni proizvodi

1. korak: prijavite se na [SIGL](#) Web stranu (Sistem dozvola Evropske unije) Opšte uprave za trgovinu (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: kliknite na [podrobnije o informacijama koje se pružaju](#) (“[background on the information provided](#)”) kako biste stekli uvid u informacije o kvotama i dozvolama koje možete potražiti

3. korak: kliknite na [podaci o iskorišćenosti kvota](#) (“[data on quota utilization](#)”) da biste pronašli podatke – prema kategoriji proizvoda i državi porekla – o iznosu kvota, dozvoljenim kvotama na nivou država članica i iskorišćenom procentu iznosa kvota

2. Proizvodi od čelika

1. korak: otvorite Internet stranu [SIGL](#) Opšte uprave za trgovinu (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: kliknite na [podrobnije o pruženim informacijama](#) (“[background on the information provided](#)”) kako biste stekli uvid u informacije o kvotama i dozvolama koje možete potražiti

3. korak: kliknite na [Uđi na stranicu \(informacije o kvotama\)](#) (“[Enter the website \(information on quotas\)](#)”) kako biste pronašli statističke podatke – prema kategoriji proizvoda i državi porekla – o iznosu kvota, dozvoljenim kvotama na nivou država članica i iskorišćenom procentu iznosa kvota

3. Oporezivanje u Evropskoj uniji

3.1. Porez na dodatu vrednost (PDV)

3.2. Akcize

3.1. PDV (Porez na dodatu vrednost)

„Kolike su stope PDV-a u 25 država članica?“

„Kako preduzeće može fakturisati PDV na usluge ili radove koji su izvršeni u drugoj državi članici?“

„Kako preduzeće može da proveri valjanost jedinstvenog poreskog broja obveznika u sistemu PDV-a klijenta iz neke od država članica?“

Odgovore ova pitanja možete da pogledate na niže prikazanom vebsajtu.

Izvor informacija: Evropska komisija – Opšta uprava za oporezivanje i carinsku uniju
Vebsajt: http://ec.Evropa.eu/taxation_customs/taxation/index_en.htm

Da biste **pronašli informacije o PDV-u**, sledite sledeće korake.

1. korak: prijavite se na vebsajt (kliknite na gore navedenu vezu), te nastavite jednim od sledećih koraka zavisno od vrste informacija koja vam je potrebna.
2. korak: kliknite na „PDV – Kako PDV deluje – Stope“ ([‘VAT – How VAT works – Rates’](#)) za informacije o **stopama PDV-a** koje se primenjuju u državama članicama Evropske unije.
3. korak: kliknite na „PDV – Trgovci – PDV u Zajednici“ ([‘VAT – Traders – VAT in the Community’](#)) kako biste pronašli informacije o **primeni PDV-a** u državama članicama Evropske unije.
4. korak: kliknite na „PDV – Trgovci – Pravila fakturisanja“ ([‘VAT – Traders – Invoicing rules’](#)), kako biste pronašli informacije o ispravnom **obračunu PDV-a** u poslovanju s državama članicama EU.
5. korak: kliknite na „PDV – Trgovci – provera poreskog broja obveznika u sistemu PDV-a – baza podataka“ ([‘VAT - Traders – Checking a VAT number – database’](#)), kako biste pronašli informacije o **jedinstvenim poreskim brojevima obveznika u sistemu PDV-a** preduzeća iz EU.

Prevaljivanje PDV-a za izvoze na periodičnu PDV prijavu

„Prevaljivanje PDV-a“ ili „Prenos PDV-a“ znači da preduzeće ne mora da plati PDV u trenutku kada se vrši uvoz. Uvoznik „prevaljuje“ plaćanje PDV-a na periodičnu PDV prijavu.

Kada uvoznik ima pravo da odbije PDV plaćen na robu ili usluge koje je kupio od svojih dobavljača tada taj PDV može da se odbije od PDV-a koji treba da se plati.

Preduzeća moraju u pomenutoj PDV prijavi da navedu broj šifre po kojoj je dato odobrenje za prevaljivanje PDV-a.

Primer

Preduzeće treba da plati 10.000 evra PDV na prodaju koju je imalo u sopstvenoj zemlji. Njegovi dobavljači su na svojim fakturama obračunali PDV u iznosu od 5.000 EUR. Preduzeće je uvezlo robu za koju je dospeo za plaćanje PDV u iznosu od 6.300 EUR.

U svojoj periodičnoj PDV izjavi preduzeće treba da navede:

PDV koji treba da se plati (u EUR)

PDV koji treba da se odbije (u EUR)

Prodaja ostvarena u sopstvenoj zemlji	10.000	PDV u fakturama dobavljača	5.000
PDV na uvoz	6.300	PDV na uvoz	6.300
Ukupan PDV koji treba da se plati	16.300	Ukupan PDV koji treba da se odbije	11.300

Saldo PDV-a koji treba da se plati = EUR 5.000

3.2. AKCIZE

„Koje akcize na alkohol, duvanske proizvode i energente moraju da se plaćaju u svakoj državi članici Evropske unije?“

Odgovor na ovo pitanje možete da pogledate na niže prikazanom veb sajtu.

Izvor informacija:	Evropska komisija – Opšta uprava za oporezivanje i carinsku uniju
Veb sajt:	http://ec.Evropa.eu/taxation_customs/taxation/index_en.htm

Da biste **pronašli informacije** o akcizama, sledite sledeće korake.

1. korak: prijavite se na veb sajt (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: kliknite na [Akcize na alkohol, duvan i energente – alkoholna pića – stope](#) ('[Excise duties on alcohol, tobacco and energy – alcoholic beverages – rates](#)'), kako biste pronašli informacije o **akcizama (stopama)** na alkoholne proizvode u državama članicama Evropske unije.

Slično tome, kliknite na:

- [Akcize na alkohol, duvan i energente – duvanski proizvodi – stope](#) ('[Excise duties on alcohol, tobacco and energy – tobacco products – rates](#)')
- [Akcize na alkohol, duvan i energente – energenti i električna energija – stope](#) ('[Excise duties on alcohol, tobacco and energy – energy products and electricity – rates](#)')

4. Proizvodnja i/ili prodaja robe u Evropskoj uniji

4.1. Pravila unutrašnjeg tržišta u vezi sa slobodnim kretanjem robe

4.2. Ekološki propisi za komercijalizaciju robe u Evropskoj uniji

4.3. Ekološka pitanja u upravljanju malim i srednjim preduzećima, dizajnu i proizvodnji robe

4.1 Pravila unutrašnjeg tržišta u vezi sa slobodnim kretanjem robe

4.1.1. Industrijski proizvodi koji su obuhvaćeni novim pristupom (oznaka CE) u tehničkom usklađivanju

4.1.2. Prehrambeni proizvodi

4.1.3. Hemijski proizvodi

4.1.4. Ostali proizvodi

4.1.1. PRAVILA UNUTRAŠNJEG TRŽIŠTA – TEHNIČKO USKLAĐIVANJE (sektori koji su se uskladili s „novim pristupom“ – oznaka CE)

„Što je oznaka CE?“

„Koji se Evropski zakoni i standardi, npr. tehnički zahtevi, pravila o nalepticama i ambalaži i ekološki propisi, moraju primjenjivati da bi se u Evropskoj uniji prodavali proizvodi koji su obuhvaćeni takozvanim novim pristupom u tehničkom usklađivanju?“

„Gde možemo da kupimo usklađene standarde koji su nam potrebni da bismo udovoljili zahtevima iz direktiva u sklopu novog pristupa?“

Odgovore ova pitanja možete da pogledate na niže prikazanim vebstranicama i u publikacijama.

[A / Internet stranice sa opštim informacijama o Evropskim načelima tehničkog usklađivanja i standardizacije](#)

1. izvor informacija: Evropska komisija - Sažeci zakonodavstva EU

Vebstranica: <http://ec.Evropa.eu/scadplus/>

Da biste **pronašli informacije** na ovom vebstranici, sledite sledeći primer.

Primer: Koji se usklađeni tehnički zahtevi primenjuju na niskonaponsku električnu opremu u EU?

1. korak: otvorite Scadplusov vebstranica (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: odaberite [Indeks – T – Tehničko usklađivanje – Električna i elektronska oprema i plinski uređaji – Niskonaponska električna oprema](#) ('[Index – T – Technical harmonisation – Electrical and electronic equipment and gas appliances – Low voltage electrical equipment](#)') i pronađite naslov i sažetak relevantnog zakona EU (npr. Dir. 73/23/EEC).

Da pogledate celokupne tekstove zakona EU, potražite Eur-Lex (pogledajte dole).

2. izvor informacija: Evropska komisija – baza podataka Eur-Lex (= celi tekstovi zakonodavnih akata EU)

Vebstranica: <http://eur-lex.Evropa.eu/en/index.htm>

Da biste **pronašli informacije** na ovom vebstranici, sledite sledeći primer.

Primer: Kako pronaći tekst Direktive o niskom naponu (= Dir. 73/23/EEC)?

1. korak: prijavite se na Eur-Lex vebstranica (kliknite na gore navedenu vezu) i kliknite na jednostavno traženje ("Simple search")

2. korak: kliknite na „traži prema prirodnom broju“ ("Search by natural number")

3. korak: unesite godinu „1973“ i broj „23“, odaberite „Direktiva“ ("Directive") i kliknite na „traži“ ("search")

4. korak: kliknite na „bibliografski podaci“ ("Bibliographic notice")

5. korak: kliknite na „opozvana Odlukom 32006L0095“ ("Repealed by 32006L0095")

6. korak: pogledajte Direktivu 2006/95/EC (novi kodifikovani tekst Direktive o niskom naponu)

3. izvor informacija: Vebsajt novog pristupa (= upućivanje na zakone i usklađene standarde)

Vebsajt: <http://www.newapproach.org>

Da biste **pronašli informacije** na ovom vebsajtu, sledite sledeći primer.

Primer: Kako pronaći spisak dostupnih usklađenih standarda koji su potrebni da bi se zadovoljili zahtevi Direktive o medicinskim sredstvima (= Dir. 93/42/EEC)?

1. korak: prijavite se na vebsajt Novog pristupa (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: kliknite na „Direktive i standardi“ ("Directives and standards")

3. korak: pomerite se na rad sa informacijama o „93/42/EEC Medicinska sredstva: Opšte“ ("93/42/EEC Medical devices: General")

4. korak: kliknite na „Upućivanje na usklađene standarde“ ("References Harmonised Standards")

5. korak: odaberite iz spiska odgovarajućih standarda

6. korak: idite na „[Prodajna mesta za standarde](#)“ ('[Standards sales points](#)') i naručite tekstove usklađenih standarda od vama najbližeg nacionalnog zavoda za standardizaciju.

za opšte standarde kontaktirajte nekog nacionalnog člana CEN
za elektrotehničke standarde kontaktirajte nekog nacionalnog člana CENELEC
za telekomunikacione standarde kontaktirajte nekog nacionalnog člana ETSI

4. izvor informacija: Evropska komisija – Opšta uprava za preduzeća i industriju (= politika EU o novom pristupu u tehničkom usklađivanju)

Vebsajt: http://ec.Evropa.eu/enterprise/index_en.htm

Da biste **pronašli informacije** na ovom vebsajtu, sledite sledeći primer.

Primer: Kako pronaći praktični vodič za sprovođenje Direktive o opremi za ličnu zaštitu (= Dir. 89/686/EEC)?

1. korak: prijavite se na vebsajt Opšte uprave za preduzeća i industriju (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: u „Spisku od A do Z“ („Index A to Z“) pod „Industrijski sektori“ („Industry sectors“) odaberite stavku „Mašinski“ („Mechanical“) a zatim „Oprema za ličnu zaštitu“ (Personal Protective Equipment)

3. korak: kliknite na „Kako primijeniti Direktivu 89/686/EEC“ (“[How to apply the Directive 89/686EEC?](#)“) a onda na 'new [PPE Guidelines](#)

B / Opšti vodič / publikacija

„Vodič za sprovođenje direktiva koje se temelje na novom pristupu i globalnom pristupu“

<http://ec.Evropa.eu/enterprise/newapproach/legislation/guide/index.htm>

C / „Direktive „Novog pristupa“ i odnosni Evropski usklađeni standardi“

Direktive „novog/globalnog pristupa“ sadrže samo osnovne zdravstvene i sigurnosne zahteve u pogledu dizajniranja i upotrebe proizvoda. Detaljne tehničke specifikacije utvrđene su u **usklađenim standardima** koje su izradila Evropska tela za standardizaciju: CEN, CENELEC ili ETSI.

Da bi standard postao usklađen, mora da ga bude prihvaćen od strane Evropske komisije. Komisija usklađuje standard objavljivanjem njegovog naslova, zajedno sa direktivom, u Službenom listu. Pošto se usvoje, države članice CEN-a, CENELEC-a ili ETSI-ja moraju da objave te Evropske usklađene standarde i da povuku dotadašnje nacionalne standarde.

Dok su osnovni zahtevi obavezujući, standardi su, po pravilu, dobrovoljni. Proizvođači ne moraju da poštuju usklađene standarde da bi zadovoljili direktive u vezi sa proizvodom. Slobodni su da izaberu bilo koje rešenje koje će zadovoljiti osnovne zahteve. Međutim, smatra se da proizvodi koji su u skladu sa harmonizovanim standardima ispunjavaju osnovne zahteve iz direktive (pretpostavka usklađenosti).

Na sledećim vebstranama navedeni su usklađeni standardi za svaki sektor koji je obuhvaćen novim pristupom u tehničkom usklađivanju:

<http://ec.Evropa.eu/enterprise/newapproach/standardization/harmstds/reflist.html>

<http://www.newapproach.org>

Tekstovi Evropskih usklađenih standarda mogu se naručiti od nacionalnih tela za standardizaciju koja se mogu pronaći preko sledećih vebstrana:

CEN (European Committee for Standardisation = Evropski odbor za standardizaciju)

Rue de Stassart, 36

B-1050 Brussels

Tel: 32 2 550 08 11

Fax: 32 2 550 08 19

E-mail: infodesk@cenorm.be

<http://www.cenorm.be>

Države članice CEN-a

http://www.cenorm.be/cenorm/standards_drafts/index.asp

CENELEC (European Committee for Electrotechnical Standardisation = Evropski odbor za elektrotehničku standardizaciju)

Rue de Stassart, 35

B-1050 Brussels

Tel: 32 2 519 68 71

Fax: 32 2 519 69 19

E-mail: general@cenelec.be

<http://www.cenelec.org>

Države članice CENELEC-a

<http://www.cenelec.eu/Cenelec/CENELEC+in+action/Web+Store/Standards/default.htm>

ETSI (European Telecommunications Standards Institute = Evropski institut za telekomunikacijske standarde)

650, route des Lucioles

F-06921 Sophia Antipolis Cedex

Tel: 33 4 92 94 42 00

Fax: 33 4 93 65 47 16

E-mail: infocentre@etsi.org

<http://www.etsi.org>

Države članice ETSI

http://portal.etsi.org/Portal_Common/home.asp

D / Tela koja se obaveštavaju

Spiskovi tela koja se obaveštavaju, uključujući i jedinstveni broj obaveštenog tela, kao i zadaci o kojima se obaveštavaju, mogu se naći na sledećim vebstranama:

http://ec.Evropa.eu/enterprise/newapproach/legislation/nb/notified_bodies.htm

<http://ec.Evropa.eu/enterprise/newapproach/nando/>

E / Odgovornost za proizvod

Direktiva EU o odgovornosti za proizvod može da se pogleda na:

<http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=115911:cs&lang=en&list=115911:cs.&pos=1&page=1&nbl=1&pgs=10&hwords=>

F / Opšta sigurnost proizvoda

Direktiva EU o opštoj sigurnosti proizvoda može se pogledati na:

<http://eurlex.Evropa.eu/Notice.do?val=272287:cs&lang=en&list=272287:cs,258366:cs,258142:cs.&pos=1&page=1&nbl=3&pgs=10&hwords=>

Više informacija može da se pronađe na:

http://ec.europa.eu/consumers/safety/prod_legis/index_en.htm

G / Sporazumi sa trećim državama

Spisak sporazuma o obostranom priznavanju (MRA = Mutual Recognition Agreements) može se naći na:

http://ec.Evropa.eu/enterprise/international/index_en.htm

H / Sistemi upravljanja kvalitetom

ISO (International Standardization Organisation = Međunarodna organizacija za standardizaciju)

1, rue de Varembe

Case postale 56

CH – 1211 Geneva 20

Tel: 41 22 749 01 11

Fax: 41 22 733 34 30

E-mail: central@iso.ch

<http://www.iso.ch>

EOQ (European Organisation for Quality = Evropska organizacija za kvalitet)

PO BOX 5032

CH – 3001 Bern

Tel: 41 31 320 67 20

Fax: 41 31 320 68 28

<http://www.eoq.org>

EFQM (European Foundation for Quality Management = Evropska fondacija za upravljanje kvalitetom)

Brussels Representation Office

Avenue des Pléiades 15

B-1200 Brussels

Tel: 32 2 775 35 11

Fax: 32 2 775 35 35

E-mail: info@efqm.org

<http://www.efqm.org>

I / Akreditacija institucija koje izdaju potvrde

Sledeće institucije deluju na ovom polju:

Evropska saradnja za akreditaciju (European Co-operation for Accreditation)

http://www.European-accreditation.org/default_flash.htm

Međunarodni akreditacioni forum (International Accrediation Forum, Inc.)

<http://www.iaf.nu>

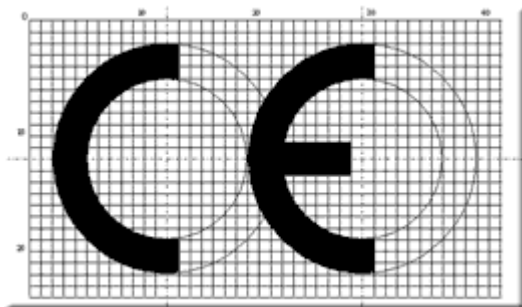
Međunarodna saradnja za akreditaciju laboratorija (International Laboratory Accreditation Cooperation)

<http://www.ilac.org>

J / oznaka CE

Oznaka CE može da se preuzme u različitim elektronskim formatima sa sledećeg sajta:

<http://ec.Evropa.eu/enterprise/faq/ce-mark.htm>

4.1.2. PRAVILA UNUTRAŠNJEG TRŽIŠTA – HIGIJENA I SIGURNOST PREHRAMBENIH PROIZVODA

„Koja se Evropska pravila o prehrambenim proizvodima odnose na tehnička pitanja, pitanja označavanja i ambalaže?“

„Gde kompanije mogu da pogledaju dokumenta sa smernicama o HACCP-u?“

„Koje su službeno odobrene oznake za označavanje organske proizvodnje, tradicionalnih specijaliteta, zaštićenog geografskog porekla, itd.?“

Odgovore ova pitanja možete da pogledate na niže prikazanim vebstranicama i publikacijama.

I. EVROPSKO ZAKONODAVSTVO O PREHRAMBENIM PROIZVODIMA

Na sledećim Internet stranicama možete pronaći zakone iz oblasti zakonodavstva o prehrambenim proizvodima:

I.1. Sažeci zakona EU iz oblasti prehrambenih proizvoda

Izvor informacija: Evropska komisija – Sažeci zakonodavstva EU
Vebstranica: <http://ec.Evropa.eu/scadplus/>

Kako se koristi ovaj vebstranica?

Izaberite „F“ a zatim „Prehrambeni proizvodi“ ("Foodstuffs") ili „sigurnost hrane“ ("Food safety") iz abecednog spiska

Rezultat: korisnik će pronaći naslove i kratke prikaze zakona EU iz oblasti prehrambenih proizvoda.

I.2. Integralni tekstovi zakona EU iz oblasti prehrambenih proizvoda

Izvor informacija: Evropska komisija – EUR-LEX
Vebstranica: <http://eur-lex.Evropa.eu/en/index.htm>

Kako se koristi ovaj vebstranica?

1. korak: pokušajte da pronađete naslove i brojeve EU Direktiva, Uredbi, Odluka, itd. preko vebstranice „Sažeci zakonodavstva EU“ (pogledajte pod I.1.).

Primer: potražite Direktivu 2000/13/EC

2. korak: prijavite se na Eur-Lex vebstranica (kliknite na gore navedenu vezu) i kliknite na „jednostavno traženje“ ("Simple search")

3. korak: kliknite na „traži prema prirodnom broju“ ("Search by natural number")

4. korak: unesite godinu („2000“) i broj („13“); odaberite „Direktiva“ ("Directive") i kliknite na „traži“ ("search")

5. korak: kliknite na „bibliografski podaci“ ("Bibliographic notice")

6. korak: kliknite na najnoviju objedinjenu verziju Direktive

I.3. Politika EU u oblasti sigurnosti hrane i stočne hrane

Izvor informacija:	Evropska komisija – Opšta uprava za zaštitu zdravlja i potrošača
Vebsajt:	http://ec.Evropa.eu/food/index_en.htm

Ovaj vebsajt sadrži detaljan opis tema koje su uređene zakonima EU o prehrambenim proizvodima i stočnoj hrani (npr. komentari, informacije o novim zakonima koji su u pripremi, mesta za kontakt, itd.)

Detaljnije rečeno, mogu da se pronađu informacije o sledećim temama:

- Opšti zakon o hrani
  - Načela
  - Smernice u pogledu implementacije
  - Načelo predostrožnosti
  - Mogućnost ulaženja u trag
  - Odgovornost
  - Postupci
  - Sistem brzog uzbunjivanja

- Životinjska ishrana
  - Označavanje stočne hrane
  - Higijena stočne hrane
  - Aditivi u stočnoj hrani
  - Odobranje i registracija institucija
  - Nepoželjni dodaci
  - Metode uzimanja uzorka i analize
  - Službene kontrole
  - Spisak zakona

- Označavanje i ishrana
  - Označavanje hrane
  - Zdravstvena i nutritivna deklaracija
  - Označavanje hranljive vrednosti
  - Mineralne vode
  - Dodaci ishrani
  - Dodavanje vitamina i minerala
  - Dijetetska hrana
  - Hrana za bebe i malu decu
  - Hrana za smanjenje telesne težine
  - Hrana za posebne medicinske svrhe
  - Hrana za sportiste
  - Hrana za dijabetičare

- Biotehnologija
  - Genetski modifikovana hrana i stočna hrana
  - Genetski modifikovane biljke i semenje
  - Strategija za Evropu

- Nove namirnice

- Hemijska sigurnost
  - Aditivi
  - Arome
  - Zagađivači
  - Zaostaci veterinarskih medicinskih produkata
  - Zaostaci pesticida
  - Materijali koji dolaze u dodir sa hranom
  - Hormoni u mesu
  - Protivpravna praksa

- Biološka sigurnost
  - Higijena hrane
  - BSE/Scrapie (grabež ovaca)
  - Životinjski nusproizvod
  - Salmonela / Bolesti koje se prenose hranom
  - Mikrobiološki kriterijumi
  - Referentne laboratorije Zajednice
  - Ozračenost
  - Odobrene ustanove
  - Spisak ustanova trećih zemalja
  - Spisak ustanova prema 2007/330/EC

- Kontrola
  - Kontrola hrane
  - Kontrola stočne hrane
  - Kontrola radi utvrđivanja elemenata u tragovima

Ostale teme koje se mogu naći na ovom vebsajtu:

- Zdravlje i dobrobit životinja
- Zdravlje biljaka
- Inspekcije FVO-a (Food and Veterinary Office = Zavod za hranu i veterinu)

II. HACCP I PREHRAMBENI STANDARDI FAO (Organizacije za hranu i poljoprivredu) / WHO (Svetske zdravstvene organizacije)

Proizvođači prehrambenih proizvoda imaju zakonsku obavezu da primenjuju načela HACCP-a. HACCP (analiza opasnosti i kritične kontrolne tačke) je metod koji preduzeća moraju da primenjuju da bi se obezbedio kvalitet prehrambenih proizvoda i koji se bazira na dva temelja: analiza opasnosti (HA = Hazard Analysis) i utvrđivanje tačaka u proizvodnom postupku na kojima se obavlja kontrola tih opasnosti (Critical Control Points). HACCP ima sedam načela.

1. Utvrđuju se moгуće opasnosti do kojih može da dođe. To znači da se uzimaju u obzir mikrobiološke opasnosti (propadanje proizvoda) kao i spoljno zagađenje (hemijsko zagađenje, strana tela).
2. Kao kritične kontrolne tačke (CCP) moraju da se odrede one tačke u proizvodnom postupku gde opasnosti mogu efikasno da se suzbiju/kontrolišu. Primer: postupak sterilizacije.
3. Za te kritične tačke utvrđuju se granične vrednosti (kritične granične vrednosti) koje je potrebno poštovati. Primer: najniža i najviša temperatura i trajanje postupka sterilizacije.
4. Na tim se kritičnim kontrolnim tačkama opasnost se drži pod kontrolom merenjem rada pogona (= sistem za praćenje kontrole kritičnih kontrolnih tačaka).
5. Prethodno se utvrđuju korektivne mere koje treba da se primene ukoliko merenje / praćenje pokaže da je došlo do odstupanja.

6. Ceo sistem treba da se redovno kontroliše u pogledu efikasnosti i treba da se redovo prilagođava promenama postupka ili proizvoda.

7. Treba beležiti sve radnje u preduzeću (= dokumentacija o svim postupcima i evidenciji koja odgovara ovim načelima i njihovoj primeni).

Izvor informacija: Codex Alimentarius
Vebsajt: <http://www.codexalimentarius.net>

Kako se koristi ovaj vebsajt?

1) Informacije o higijeni hrane, uključujući HACCP

Odaberite „Službeni standardi – Posebne publikacije“ ("Official Standards – Special Publications")
Odaberite „Higijena hrane – Osnovni tekstovi (2003)“ ("Food Hygiene – Basic Texts")

Rezultat: dokument „Preporučeni međunarodni pravilnik - Opšta načela higijene hrane“ ("Recommended International Code of Practice - General Principles of Food Hygiene").

2) Informacije o standardima u proizvodnji određenih prehrambenih proizvoda

Odaberite „Zvanični standardi – Zvanični zbornik standarda“ ("Official Standards – Official Codex Standards")

III. NAUČNI SAVETI O BEZBEDNOSTI HRANE

Izvor informacija: Evropska agencija za bezbednost hrane (European Food Safety Authority)
Vebsajt: <http://www.efsa.Evropa.eu/>

Evropska agencija za bezbednost hrane (EFSA) pruža objektivne naučne savete o svim pitanjima koja imaju direktan ili indirektan uticaj na hranu i bezbednost hrane. EFSA takođe daje uputstva o prehrani u vezi sa zakonodavstvom Zajednice. EFSA je agencija Evropske zajednice. Osnovao ju je Evropski parlament 2002. godine posle niza slučajeva vezanih za hranu koji su izazvali strah devedesetih godina (BSE, dioksini...), a koji su postupno rušili poverenje potrošača u bezbednost prehrambenog lanca.

Široka ovlašćenja EFSA-e omogućuju joj da ima sveobuhvatan uvid u lanac hrane i obezbedi dosledan pravni temelj za politiku i zakonodavstvo. Obim njene odgovornosti, međutim, ne obuhvata odluke o upravljanju rizikom, predlaganje ili usvajanje zakona ili nadzor – to sve i dalje ostaju odgovornosti institucija koje su određene u Ugovoru. EFSA ima šest glavnih zadataka:

- pružanje nezavisnih naučnih saveta o bezbednosti hrane i pitanjima s tim u vezi koje savete treba koristiti kao osnovu za odluke o upravljanju rizikom koje donose odgovarajuća tela EU;
- davanje saveta o tehničkim pitanjima u vezi s hranom koji predstavljaju osnovu za razvoj politike i zakonodavstva koje se odnosi na prehrambeni lanac;

- prikupljanje i analiza podataka o dijetetskom aspektu, izloženosti i drugih informacija koje se odnose na moguće opasnosti u prehrambenom lancu;
- prepoznavanje novonastalih opasnosti i davanje blagovremenih upozorenja;
- pružanje podrške Evropskoj komisiji u slučaju krize;
- obaveštavanje javnosti o svim pitanjima iz njenog delokruga rada.

IV. POSEBNE OZNAKE ZA PREHRAMBENE PROIZVODE

IV.1. Oznake geografskog porekla i oznake izvornosti, potvrde o specifičnom karakteru prehrambenih proizvoda

Proizvodi koji zadovoljavaju određene uslove mogu dobiti sledeće oznake:

- 1) ZAŠTIĆENA OZNAKA GEOGRAFSKOG POREKLA (PROTECTED GEOGRAPHICAL INDICATION (PGI))
- 2) ZAŠTIĆENA OZNAKA IZVORNOSTI (PROTECTED DESIGNATION OF ORIGIN (PDO))
- 3) GARANTOVANI TRADICIONALNI SPECIJALITET (TRADITIONAL SPECIALTY GUARANTEED (TSG))

Izvor informacija: Evropska komisija – Opšta uprava za poljoprivredu
 Vebsajt: http://ec.Evropa.eu/agriculture/foodqual/quali1_en.htm

1. OZNAKA GEOGRAFSKOG POREKLA I OZNAKA IZVORNOSTI

Ovo pitanje uređuje se sledećim zakonodavnim aktom:

Uredba Saveta (EEC) br. 510/2006 Od 20. marta 2006. o zaštiti oznaka geografskog porekla i izvornosti poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda

Uredba se ne odnosi na vina ili alkoholna pića.

2. TRADICIONALNI SPECIJALITET

Ovo pitanje uređuje se sledećim zakonodavnim aktom:

Uredba Saveta (EEC) br509/2006 od 20. marta 2006. o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima kao garantovano tradicionalnim specijalitetima

Baza podataka **DOOR** obuhvata imena proizvoda koja su registrovani kao PDO, PGI ili TSG kao i imena za koje je podnet zahtev za registraciju.

E-BACCHUS je baza podataka o oznakama geografskog porekla koje su zaštićene u Evropskoj zajednici za vina koja potiču iz zemalja članica zajednice i iz trećih zemalja.

Primeri

1) Šampanjac (Francuska)

Šampanjac je penušavo vino proizvedeno podsticanjem sekundarne fermentacije vina u samoj boci da bi se dobila gaziranost. Proizvodi se isključivo na području Šampanje u Francuskoj po kojoj je i dobilo ime. Mada izraz „šampanjac“ koriste i neki drugi proizvođači penušavog vina u drugim delovima sveta, brojne zemlje ograničavaju korišćenje tog izraza samo na ona vina koja su poreklom iz Šampanje. U Evropi, ovaj princip je ugrađen u zakonodavstvo Evropske Unije kroz status Zaštićene oznake izvornosti (PDO). Druge zemlje, kao što su Sjedinjene Države, priznale su ekskluzivnu prirodu ovog imena ili ipak imaju takvu zakonsku konstrukciju koja dugogodišnjim domaćim proizvođačima penušavog vina omogućava da pod posebnim okolnostima nastave da koriste izraz „šampanjac.

2) Feta-sir (Grčka)

Za proizvodnju fete postoji sedam regiona „zaštićene oznake izvornosti: Peloponez, Tesalija, Epir, kontinentalna Grčka, Makedonija, Trakija i ostrvo Lezbos.

IV.2. Oznaka „BIO“ za organsko uzgajanje

Proizvodi koji odgovaraju određenim uslovima mogu da dobiju sledeću oznaku:

Izvor informacija: Evropska komisija – Opšta uprava za poljoprivredu
Vebsajt: http://ec.europa.eu/agriculture/qual/organic/logo/index_en.htm

Ovo pitanje uređuje se sledećim zakonskim aktom:

Uredba Saveta (EEC) br. 2092/91 od 24. juna 1991. o organskoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda i oznakama na poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima koje se odnose na takvo uzgajanje

Ceo tekst ove uredbe EU može da se nađe na sledećem izvoru informacija:

Eur-Lex: <http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>

4.1.3. PRAVILA UNUTRAŠNJEG TRŽIŠTA – HEMIJSKI PROIZVODI

„Gde naše preduzeće može da pronađe opšti pregled grafičkih znakova i izraza upozorenja i obaveštenja koja moraju da budu označena na hemijskim proizvodima?“

„Koje zahteve mora da ispunjavaju ambalažni materijali koji se koriste za pakovanje hemijskih proizvoda?“

„Koji su sastojci dopušteni u kozmetičkim proizvodima?“

Odgovore ova pitanja možete da pogledate na niže prikazanim vebstranovima i publikacijama.

1. Sažeci zakona EU iz oblasti hemijskih proizvoda

Izvor informacija:	Evropska komisija – Sažeci zakonodavstva EU
Vebstrana:	http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/index_en.htm

Kako se koristi ovaj vebstrana?

Odaberite „D“ a zatim „Opasne supstance“ ("Dangerous substances") iz abecednog spiska

Rezultat: korisnik će pronaći naslove i kratke sažetke zakona EU za razne grupe hemijskih proizvoda.

2. Integralni tekstovi zakona EU

Izvor informacija:	Evropska komisija – EUR-LEX
Vebstrana:	http://eur-lex.Europa.eu/en/index.htm

Kako se koristi ovaj vebstrana?

1. korak: pokušajte da pronađete naslove i referentne brojeve EU direktiva, uredbi, odluka, itd. preko vebstrane „Sažeci zakonodavstva EU (pogledajte tačku I.1)

Primer: traženje Uredbe 1907/2006

2. korak: prijavite se na Eur-Lex vebstrana (kliknite na gore dat veznik) pa kliknite na „Jednostavno traženje“ (Simple search)

3. korak: kliknite na „Traži po prirodnom broju“ („Search by natural number“).

4. korak: Unesite godinu („2006“) i broj (!1907“), označite Uredbu i kliknite na „traži“ („search“).

3. Politika EU u oblasti hemijskih proizvoda

Izvor informacija:	Evropska komisija – Opšta uprava za preduzeća i industriju
Vebstrana:	http://ec.europa.eu/enterprise/index_en.htm

Kako se koristi ovaj vebstrana?

1. korak: Prijavite se na veb-sajt Opšte uprave za preduzeća i industriju (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: iz sadržaja „Index A to Z“ pod „Industrijski sektori“ (Industrial sectors) izaberite stavku „Hemikalije“ (“Chemicals“)

Kompanije mogu da pogledaju sledeće veb-sajtove da pronađu orijentaciona dokumenta o zakonima EU za određene grupe hemijskih proizvoda.

HEMIKALIJE

1. Opasne supstance i preparati

Politika EU u oblasti opasnih preparata:

http://ec.europa.eu/enterprise/chemicals/legislation/dangerous/index_en.htm

Posebne informacije o **REACH** (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals = Registracija, ocenjivanje, autorizacija i ograničenja hemijskih proizvoda) i **GHS** (Globally Harmonised System of Classification and Labelling of Chemicals = globalno usaglašen sistem klasifikacije i obeležavanja hemikalija).

http://ec.europa.eu/enterprise/reach/index_en.htm

2. Biocidi

Evropska uredba o biocidima (European Biocides Directive = BPD):

<http://ec.europa.eu/environment/biocides/>

BPD informacioni sistem:

<http://ecb.jrc.ec.europa.eu/esis/index.php?PGM=bpd>

Ovaj BPD informacioni sistem na Internetu daje spisak aktivnih supstanci koje su navedene u Aneksu I ili la Direktive 98/8/EC koji se odnose na stavljanje biocidnih proizvoda u promet na tržištu EU (Direktiva o biocidnim proizvodima) pod nazivom „lista obuhvaćenih Aneksom I/ IA“ i lista pod nazivom „lista supstanci koje nisu obuhvaćene“.

3. Veštačka đubriva

http://ec.europa.eu/enterprise/chemicals/legislation/fertilizers/index_en.htm

4. Deterdženti

http://ec.europa.eu/enterprise/chemicals/legislation/detergents/index_en.htm

KOZMETIČKI PROIZVODI

Politika EU u oblasti kozmetičkih proizvoda:

http://ec.europa.eu/enterprise/cosmetics/index_en.htm

CosIng je posebna baza podataka sa podacima o kozmetičkim sastojcima koji su obuhvaćeni u Direktivi o kozmetičkim proizvodima 76/768/EEC, Registru kozmetičkih sastojaka i u Mišljenju o kozmetičkim sastojcima naučnog odbora za bezbednost potrošača:

<http://ec.europa.eu/enterprise/cosmetics/cosing/>

FARMACEUTSKI PROIZVODI

Politika EU u oblasti farmaceutskih proizvoda

http://ec.Evropa.eu/enterprise/pharmaceuticals/index_en.htm

4. Razvrstavanje i označavanje hemijskih proizvoda

Izvor informacija:

EVROPSKA KOMISIJA – ZDRUŽENI ISTRAŽIVAČKI CENTAR

Vebsajt:

<http://ecb.jrc.it/classification-labelling/>

Proizvođači i trgovci na veliko na mogu da pronađu na ovom vebsajtu sledeće informacije o hemijskim proizvodima:

- **klasifikacioni brojeve (EC ili EINECS br., CAS br.)**
- **oznake i simbole opasnosti**
- **oznake upozorenja (R-oznake)**
- **oznake obaveštenja (S-oznake)**
- **specifične granične vrednosti koncentracije**
- **podatke Seveso**

Kako se koristi ovaj vebsajt?

1. korak: odaberite „ESIS“ iz menija (ESIS = European Chemical Substances Information System = Evropski informacioni sistem o hemijskim supstancama)

2. korak: odaberite hemijsku supstancu prema njenom broju u sistemu EINECS, ELINECS, NLP ili CAS ili prema hemijskoj formuli ili imenu supstance (npr. „benzen“ (engleski: benzene))

3. korak: proverite spisak informacija o razvrstavanju i označavanju koje se odnose na tu supstancu

Rezultati pretrage za proizvod „BENZEN“ su sledeće informacije:

1) Klasifikacioni brojevi (prema EC ili EINECS, CAS);

EC broj: 200-753-7

CAS br.: 71-43-2

Ime supstance: benzen

2) Oznake i simbole opasnosti

Lako zapaljivo

Otrovno

3) Oznake upozorenja (R-oznake)

R45: može izazvati rak

R46: može izazvati nasledna genetska oštećenja

R11: lako zapaljivo

R36/38: nadražuje oči i kožu

R48/23/24/25: otrovno: opasnost od teškog oštećenja zdravlja tokom dužeg izlaganja ako se udiše, u dodiru s kožom, ako se proguta

4) Oznake obaveštenja (S-oznake)

S53: spriječiti izloženost – pre upotrebe tražiti posebna uputstva

S45: u slučaju nesreće ili zdravstvenih tegoba hitno zatražiti savet lekara (ako je moguće, pokazati nalepnicu)

Izvor informacija: Ellis Publications BV

CD-ROM-ovi: Opasne materije/Kozmetika/Evropski prevoz (Dangerous substances / Cosmetics / Euro Transport)

Vebsajt: http://www.ellispub.com/index.php?page_id=15

Ellis Publications svakih šest meseci unosi najnovije podatke na sledeće CD-e:

- 1) CD Opasne supstance
- 2) CD Kozmetika
- 3) CD Evropski prevoz

Sadržaj:

1) CD OPASNE MATERIJE

Zakonodavstvo EU zahteva da hemikalije i opasni preparati proizvedeni ili uvezeni u Evropsku uniju ispunjavaju odgovarajuće uslove u pogledu klasifikacije, pakovanja i označavanja koji su propisani Uredbom 67/548/EEC, mnogim njenim izmenama i dopunama i priložima.

Osim toga, nove supstance koje nisu upisane u Evropski registar postojećih hemijskih supstanci (European Inventory of Existing Chemical Substances = EINECS) podležu postupku obaveštavanja. CD Opasne supstance daje sve ove informacije o regulativi na jednom CD-ROMu koji u potpunosti može da se pretražuje.

Sadržaj

- Objedinjeni tekst Direktive 67/548/EEC sa svim priložima zajedno sa registrima EINECS-a i ELINECS-a;
- Svi postojeći i predloženi zakoni o klasifikaciji, pakovanju i označavanju opasnih preparata
- Lista opasnih supstanci na 8 službenih jezika EU
- Zakonodavstvo o ograničenjima prometa i upotrebe određenih opasnih supstanci i preparata, glavnim rizicima od nesreća izazvanih industrijskim delatnostima (SEVESO) i Direktiva COMAH, zaštiti radnika od opasnih supstanci, uvozu i izvozu određenih hemijskih proizvoda
- Modul o [prevozu](#) opasne robe i pakovanju i označavanju [kozmetičkih](#) proizvoda
- Zasebna baza podataka o Proceni rizika koja obuhvata dokument sa tehničkim smernicama kao podršku Direktivi 93/67 o proceni rizika za novoprijavljene supstance

Osobine

- Sve u listama navedene hemijske supstance, na 8 jezika, mogu da se pronađu prema imenu, klasifikaciji, broju u sistemu CAS,EC ili broju iz Spiska
- jednostavan pristup podacima o supstanci, koji su objavljeni, koji prikazuju oznake klasifikacije, opasnosti i uputstava, odgovarajući simbol upozorenja i njen hemijski sastav
- Pretraživanje celog teksta

2) CD KOZMETIČKI PROIZVODI

Ovaj CD predstavlja kompletan alat referenci za proizvođače, firme koje se bave pakovanjem, regulatorna tela i istraživačke laboratorije – u stvari svakoga ko je uključen u proizvodnju i pakovanje kozmetičkih proizvoda. Modul [Dangerous Substances CD](#), pruža potpuni pregled pravila EU koja regulišu kozmetičke proizvode.

Obim pokrivanja oblasti

- Nomenklatura sastojaka
- Celokupno zakonodavstvo EU koje se odnosi na kozmetičke proizvode, uključujući objedinjeni tekst Direktive 76/768/EEC i njenih priloga
- Zakonodavna akta o ispitivanju na životinjama kao i informacije o Naučnom odboru

Osobine

- Pristup preko desktopa funkcijama bilo kog sastojka, bilo kojim mandatnim ograničenjima, uslovima upotrebe i upozorenjima
- Kućice za štrikliranje, meniji i šabloni pretraživanja koji omogućavaju lako traženje.

3) CD EVROPSKI PREVOZ

Modul [Dangerous Substances CD](#): ovaj CD-ROM pruža kompletan pregled propisa bezbednosti za prevoz opasnih materija drumom, železnicom, unutrašnjim vodenim putevima i morem.

Obim pokrivanja oblasti

- Postojeći i predloženi zakoni o prevozu opasnih materija
- Zakonodavna akta o savetnicima za bezbednost i proverama bezbednosti, multilateralni ugovori i podaci o organima nadležnim za primenu ADR (Evropski sporazum o međunarodnom drumskom prevozu opasnih materija).

Osobine

- Pristup preko menija

4.1.4. PRAVILA UNUTRAŠNJEG TRŽIŠTA – OSTALI PROIZVODI

„Gde naše preduzeće može da pronađe opšti pregled zakona o proizvodima za robu koja ne potpada pod sektore koji su navedeni u prethodnim odeljcima?“

Odgovor ovo pitanje možete da pogledate na niže prikazanim vebstranovima i publikacijama.

Takva roba uključuje:

- motorna vozila
- tekstilne proizvode i obuću
- nameštaj

1. Sažeci zakona EU

Izvor informacija:	Evropska komisija – Sažeci zakona EU
Vebstrana:	http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/index_en.htm

Kako se koristi ovaj vebstrana?

1. primer: Zakoni EU o tekstilnim proizvodima i obući

1. korak: odaberite „L“ a zatim „Labelling – non-food products“ (Označavanje – neprehrambeni proizvodi) iz spiska

2. korak: odaberite „Labelling of textile products“ (Označavanje tekstilnih proizvoda) ili „Labelling of footwear“ (Označavanje obuće)

Rezultat: korisnik će pronaći naslove i kratke prikaze zakona EU koji se odnose na označavanje tekstilnih proizvoda i obuće

2. Integralni tekstovi zakona EU

Izvor informacija:	Evropska komisija – EUR-LEX
Vebstrana:	http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm

Kako se koristi ovaj vebstrana?

1. korak: pokušajte da pronađete naslove i brojeve referenci EU direktiva, uredbi, odluka itd. preko vebstrane „Summaries of EU legislation“ (Sažeci zakona EU) (pogledajte pod I.1.).

Primer: potražite Direktivu 2000/13/EC

2. korak: prijavite se na Eur-Lex vebstrana (kliknite na gore navedenu vezu) i kliknite na „Jednostavno traženje“ ("Simple search")

3. korak: kliknite na „Traži prema prirodnom broju“ (Search by natural number")

4. korak: unesite godinu („1996“) i broj („74“), odaberite „Direktiva“ ("Directive") i kliknite na „traži“ ("search")

5. korak: kliknite na „Bibliografski podaci“ ("Bibliographic notice")

6. korak: kliknite na najnoviju objedinjenu verziju Direktive

3. Politika EU u oblasti različitih proizvoda

Izvor informacija:	Evropska komisija – Opšta uprava za preduzeća i industriju
Vebsajt:	http://ec.europa.eu/enterprise/index_en.htm

Odaberite „Industrijski sektori“ (Industry sectors)

Firme ovde mogu da pregledaju različite Internet strane Opšte uprave za preduzeća i industriju Evropske komisije kako bi pronašle reference za zakone EU i s njima povezana dokumenta sa smernicama za određene proizvode.

Primeri:

- 1) Tekstilni proizvodi http://ec.europa.eu/enterprise/textile/doc_dir.htm
- 2) Obuća <http://ec.europa.eu/enterprise/footwear/intlmarket.htm>
- 3) Nameštaj <http://ec.europa.eu/enterprise/furniture/intlmarket.htm>
- 4) Motorna vozila <http://ec.europa.eu/enterprise/automotive/directives/index.htm>

4.2. Ekološki propisi za komercijalizaciju robe u Evropskoj uniji

4.2.1. Obaveze u vezi sa ambalažnim otpadom

4.2.2. Električna i elektronska oprema: obaveze u vezi sa WEEE (električnim i elektronskim otpadom)
i obavezama koje proizlaze iz ROHS-a

4.2.1. EKOLOŠKI ASPEKTI – OBAVEZE U VEZI SA AMBALAŽNIM OTPADOM

„Zbog čega je obavezno plaćati doprinose na svu ambalažu koju preduzeće upotrebi kada donosi proizvod na tržište EU?“

„Koje su organizacije u svakoj od država članica odgovorne za ubiranje doprinosa od svih preduzeća koje donose na tržište pakovane proizvode i kako preduzeća mogu da im se prijave?“

Odgovore ova pitanja možete da pogledate na niže prikazanim veb-sajtovima i publikacijama.

1. Pravni okvir za ambalaži otpad u EU

Izvor informacija: Evropska komisija – Opšta uprava za životna sredina

Vebsajt: http://ec.europa.eu/environment/waste/packaging_index.htm

Direktiva 94/62/EC nastoji da uskladi nacionalne mere kako bi se sprečio ili smanjio uticaj ambalaže i ambalažnog otpada na životnu sredinu i kako bi se osiguralo funkcionisanje unutrašnjeg tržišta. Sadrži odredbe o sprečavanju ambalažnog otpada, o ponovnoj upotrebi ambalaže i o rekuperaciji i reciklaži ambalažnog otpada.

4. Organizacije za rekuperaciju ambalažnog otpada

Izvor informacija: Organizacija za rekuperaciju ambalaže za Evropu (PRO Evrope)

Vebsajt: <http://www.pro-e.org>

Ovaj vebsajt vodi do nacionalnih sajtova država članica EU koje koriste zaštitni znak „zelene tačke“. Proizvođači i uvoznici mogu da se prijave na te sajtove kako bi ispunili obaveze i stekli pravo korišćenja zaštitnog znaka „zelena tačka“ na pakovanjima svojih proizvoda.

4.2.2. EKOLOŠKI ASPEKTI - ELEKTRIČNA I ELEKTRONSKA OPREMA: Obaveze u vezi sa WEEE i obaveze koje proizlaze iz ROHS

„Zašto je obavezno da se plaća doprinos za prikupljanje otpada i reciklažu električne i elektronske opreme koja se iznese na tržište EU?“

„Koje su organizacije u svakoj od država članica odgovorne za ubiranje doprinosa od svih preduzeća koje donose na tržište takvu opremu i kako preduzeća mogu da se evidentiraju kod njih?“

„Koje opasne supstance ne smeju da se koriste u električnoj i elektronskoj opremi?“

Odgovore ova pitanja možete da pogledate na niže prikazanim veb-sajtovima i publikacijama.

1. Pravni okvir za Otpad električne i elektronske opreme (WEEE) i Ograničenja upotrebe opasnih materija (ROHS) u električnoj i elektronskoj opremi u EU

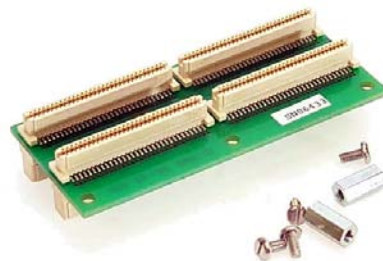
Direktiva [2002/95/EC](#) o ograničenjima upotrebe opasnih materija (ROHS) u električnoj i elektronskoj opremi i [2002/96/EC](#) o otpadu električne i elektronske opreme (WEEE) koncipirane su tako da mogu da se hvataju u koštac sa problemom drastično rastućeg otpada električne i elektronske opreme i da nadopune mere Evropske unije u vezi s odlagalištima i spaljivanjem otpada. Povećanjem reciklaže električne i elektronske opreme ograničiće se ukupna količina otpada koji odlazi na konačno zbrinjavanje. Proizvođači će biti odgovorni da prime nazad i za recikliranje električne i elektronske opreme. Time će se pružiti podsticaji za izradu električne i elektronske opreme na ekološki efikasniji način, čime se u potpunosti uvažavaju aspekti upravljanja otpadom. Potrošači mogu da vrate svoju opremu bez naknade. Da bi se sprečila proizvodnja opasnog otpada, Direktivom 2002/95/EC se zahteva zamena raznih teških metala (olova, žive, kadmijuma i šestovalentnoga hroma) i protivpožarnih materija koje sadrže brom (polibromidnih bifenila (PBB) ili polibromidnih difenil etara (PBDE) u novoj električnoj i elektronskoj opremi koja je stavljena u promet posle 1. jula 2006.

Izvor informacija:
Veb-sajt:

Evropska komisija - Opšta uprava za životnu sredinu
http://ec.europa.eu/environment/waste/weee_index.htm

Ilustracija proizvoda koji ispunjavaju zahteve ROHS-

Zaštita konektora i ležišta (bezolovna)

2. Organizacije u EU za rekuperaciju otpada električne i elektronske opreme

Izvor informacija:	Forum WEEE-a
Vebsajt:	http://www.weee-forum.org/

Ovas sajt vodi do sajtova nacionalnih organizacija u državama članicama EU koje su uključene u WEEE. Proizvođači i uvoznici na tim sajtovima mogu da se registruju kako bi ispunili svoje obaveze.

4.3. Ekološka pitanja u upravljanju malim i srednjim preduzećima, dizajniranju i proizvodnji robe

4.3.1. EMAS – Program ekološkog upravljanja i kontrole

4.3.2. Programi ekološke oznake za industrijske proizvode

4.3.3. Eko-dizajn oznaka za proizvode koji troše energiju

4.3. EKOLOŠKA PITANJA U UPRAVLJANJU MALIM I SREDNJIM PREDUZEĆIMA, PROJEKTOVANJU I PROIZVODNJI ROBE

„Koja je važnost Programa ekološkog upravljanja i kontrole za mala i srednja preduzeća?“

„Kako preduzeće može da stekne pravo da koristi logo ekološke oznake za svoje proizvode?“

„Za koje su grupe proizvoda već dostupni kriterijumi za upotrebu ekološke oznake?“

„Hoće li uskoro postojati kriterijumi na evropskom nivou za dodelu ekoloških dizajn oznaka ekološki prihvatljivim proizvodima?“

4.3.1. EMAS – PROGRAM EKOLOŠKOG UPRAVLJANJA I KONTROLE (ECO-MANAGEMENT AND AUDIT SCHEME)

Program ekološkog upravljanja i kontrole (EMAS) je dobrovoljni program EU za organizacije koje su voljne da se obavežu da ispituju, poboljšavaju i izveštavaju o svojim ostvarenim ekološkim rezultatima. Komisija je razvila **komplet alata za EMAS** za mala i srednja preduzeća koji im pruža lako razumljiva postupna objašnjenja kako bi mogli da se prijave za **Program ekološkog upravljanja i kontrole EU**.

Izvor informacija: Evropska komisija - Opšta uprava za životnu sredinu

Vebsajt: http://ec.Evropa.eu/environment/emas/index_en.htm

4.3.2. PROGRAMI EKOLOŠKE OZNAKE (ECO-LABEL) ZA INDUSTRIJSKE PROIZVODE

EU dodeljuje ekološku oznaku Zajednice proizvodima i uslugama koji imaju smanjeni uticaj na životnu sredinu. Može li vaše preduzeće da upotrebi ekološku oznaku za svoje proizvode? Pod kojim uslovima? Odgovore na ta pitanja možete pronaći na sledećoj Internet strani.

Izvor informacija: Evropska komisija - Opšta uprava za životnu sredinu
Vebsajt: http://ec.Evropa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm

Kako se koristi ovaj vebsajt?

Da biste pronašli informacije, odaberite jedan proizvod.

1. korak: odaberite „Proizvodi sa eko-oznakom – Kategorije proizvoda“ (Ecolabelled products - Product categories) a onda određenu grupu proizvoda, npr. „Deterdženti za pranje veša“ (Laundry detergents) ako želite da pogledate spisak **kriterijuma za dodelu ekološke oznake** za tu grupu.

2. korak: odaberite [Katalog eko-oznaka \(Eco-label catalogue\)](#), da pronađete spisak **kompanija i njihovih proizvoda** koji su već dobili Evropsku ekološku oznaku.

Ekološke oznake mogu da se dobiju za sledeće proizvode:

Ustanovljene grupe proizvoda

❖	Čišćenje	❖	Odeća	❖	Uradi sam
	• <u>Višenamenska sredstva za čišćenje i sredstva za čišćenje sanitarija</u> • <u>Deterdženti za mašine za pranje sudova</u> • <u>Deterdženti za ručno pranje sudova</u> • <u>Deterdženti za rublje</u> • <u>Sapuni, šamponi i sredstva za negu kose</u>		• <u>Odeća, posteljina i kućni tekstil</u> • <u>Obuća</u>		• <u>Tvrde podne obloge</u> • <u>Boje i lakovi</u>
❖	Elektronska oprema	❖	Baštovanstvo	❖	Bela tehnika

• <u>Personalni računari</u> • <u>Portabl računari</u> • <u>Televizori</u>	• <u>Sredstva za pospešivanje rasta i sredstva za poboljšavanje kvaliteta zemljišta</u>	• <u>Sijalice</u> • <u>Toplotne pumpe</u>
• <u>Maziva</u>	• <u>Ostali kućni artikli</u>	• <u>Papir</u>
• <u>Maziva</u>	• <u>Dušeci</u>	• <u>Papir za fotokopiranje i grafički papir</u> • <u>Svileni papir</u>
• <u>Usluge</u>		
• <u>Usluge u kampovima</u> • <u>Usluge turističkog smeštaja</u>		
Razvoj grupa proizvoda		
• <u>Građevinski objekti</u>	• <u>Ecolabel - EuP projekat</u>	• <u>Nameštaj od drveta</u>
	• laptop računari, desktop računari, rasveta, mašine za pranje i frižideri	
• <u>Štampani papir</u>		

3. korak: odaberite „Kontakti“ (Contacts) a zatim „Nadležna tela“ (Competent Bodies) ako želite da pogledate spisak imena i adresa nadležnih tela u određenoj državi.

Sledeći veb-sajt posebno je posvećen Evropskoj ekološkoj oznaci za usluge turističkog smeštaja i usluge u kampovima:

<http://www.ecolabel-tourism.eu/>

4.3.3. EKOLOŠKI DIZAJN (ECO DESIGNS) ZA PROIZVODE KOJI TROŠE ENERGIJU

Evropska komisija podstiče Ekološki dizajn za proizvode koji koriste energiju (EuP = Energy-Using Products).

Dokumenta koja su na raspolaganju

[2009 Update of EcoDesign Tools and Methodologies.pdf](#)

(99.77 KB)

[A Guide for EcoDesign Tools 2nd edition.pdf](#)

(221.42 KB)

4.4. Pravila unutrašnjeg tržišta u vezi sa slobodom pružanja usluga u Evropskoj uniji

4.4.1 Evropska direktiva o uslugama

4.4.2 Direktiva o raspoređivanju radnika na rad u inostranstvu

4.4.1. EVROPSKA DIREKTIVA O USLUGAMA

„Gde mogu da pronađem informacije o primeni Direktive o uslugama u zemljama članicama EU? U stvari, gde mogu da pogledam neki spisak koji sadrži „Spisak pojedinačnih kontakata?“

Da biste dobili odgovor na ovo pitanje pogledajte niže navedeni vebsajt.

Izvor informacija: Evropska komisija - Opšta uprava za unutrašnje tržište

Vebsajt: http://ec.europa.eu/internal_market/services/services-dir/contact_en.htm

Kako se koristi ovaj vebsajt?

Ukoliko ste zainteresovani za nacionalnu primenu Direktive o uslugama, možete da pogledate informacije na Internetu koje daju države članice EU. Kliknite na zemlju koja vas interesuje i pronađite sve informacije koje su dostupne od nadležnih nacionalnih organa.

4.4.2. DIREKTIVA O RASPOREĐIVANJU RADNIKA NA RAD U INOSTRANSTVU

„Želim da neke od zaposlenih privremeno pošaljem u neku drugu zemlju članicu EU da bi izvršili neki posao za klijenta u toj zemlji. Koja se pravila primenjuju na ovakvo raspoređivanje radnika na rad i koje formalnosti moje preduzeće treba da ispuni?“

Da biste dobili odgovor na ovo pitanje, pogledajte niže navedeni vebsajt.

Izvor informacija: Evropska komisija – Opšta uprava za rad, socijalna pitanja i jednake mogućnosti

Vebsajt: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=471&langId=en>

Kako se koristi ovaj vebsajt?

Kliknite na „Nacionalne informacije i kontakti“ (National information and contacts) da pronađete informacije o ovom predmetu.

Šta je raspoređivanje na rad u inostranstvu („posting“)?

Slobodno kretanje radnika je jedna od osnovnih sloboda koju garantuje Ugovor o Evropskoj uniji.

Kažemo da je „radnik raspoređen na rad u inostranstvu“ ako je zaposlen u jednoj od država članica EU, ali ga je poslodavac privremeno poslao da obavlja rad u nekoj drugoj državi članici EU. Na primer, davalac usluga može da dobije ugovor u nekoj drugoj zemlji i pošalje svoje radnike u tu zemlju da realizuju ugovor. Ovakvo transnacionalno pružanje usluga, kada se zaposleni šalju na rad u neku državu članicu EU koja nije država u kojoj obično rade, daje povod za uspostavljanje posebne kategorije, naime „Radnika raspoređenog na privremeni rad u inostranstvu“. Ova kategorija ne obuhvata radnike-migrante koji odlaze u neku drugu državu članicu da traže posao i tamo se zapošljavaju.

Da bi se garantovalo da prava i uslovi rada radnika raspoređenih na privremeni rad u inostranstvu budu zaštićeni u celoj Evropskoj uniji i da bi se izbeglo „društveni damping“ gde strani izvršioc rade ispod cene domaćih davaoca usluga jer su njihovi standardi rada niži, zakon Evropske zajednice uspostavio je osnovna obavezna pravila o terminima i uslovima rada koja treba da se primenjuju na zaposlenog raspoređenog na privremeni rad u neku drugu državu članicu EU. Ta pravila će odražavati standarde koji važe za domaće radnike u državi-domaćinu članici EU (tj. zemlji u koju se zaposleni šalje da radi).

Zamisao je da tamo gde neka država članica EU ima određene *minimalne* termine i uslove rada ti standardi moraju da se primenjuju i na radnike koji su privremeno raspoređeni na rad u toj državi. Međutim, nema ničega što bi sprečilo poslodavca da primeni uslove rada koji su povoljniji za radnike kao što su, na primer, uslovi koji važe u državi članici EU iz koje se radnik šalje (tj. u kojoj zaposleni obično radi).

5. Prava intelektualne svojine u Evropskoj uniji

5.1. Zaštita patenata u Evropskoj uniji

5.2. Zaštita robnih žigova u Evropskoj uniji

5.3. Zaštita modela i dizajna u Evropskoj uniji

5. PRAVA INTELEKTUALNE SVOJINE U EVROPSKOJ UNIJI

„Kako se robni žig, model ili dizajn mogu registrovati u svim državama članicama EU?“

„Može li se samo jednim postupkom registracije zaštititi patent u svim državama članicama EU?“

Da biste dobili odgovor na ova pitanja, pogledajte niže navedene vebsajtove i u publikacije.

5.1. ZAŠTITA PATENATA U EU

Izvor informacija: Evropski zavod za patente (EPO = European Patent Office)

Vebsajt: <http://www.epo.org/index.html>

Evropski patent može se dobiti ispunjavanjem samo jedne prijave na jednom od službenih jezika Evropskog zavoda za patente (engleskom, francuskom ili nemačkom) u jedinstvenom postupku kod EPO i važi u svih 20 ugovornih država koje odredi podnosilac zahteva.

Evropskim patentom ostvaruju se ista prava u ugovornim državama koje je odredio podnosilac zahteva kao da se radi o nacionalnom patentu koji je odobren u bilo kojoj od tih država.

Kako pronaći informacije na vebsajtu EPO?

1) Na vebsajtu EPO odaberite „Opšti pregled“ (“[General Presentation](#)”) da biste pronašli informacije o sledećem:

- šta prethodi podnošenju prijave za Evropski patent
- prijava
- evidentiranje prijave i pregled ispunjenja formalnosti
- pretraživanje
- objavljivanje prijave
- detaljno ispitivanje
- odobrenje patenta
- period važnosti
- prigovori
- ograničenja / poništenje
- žalba

2) Odaberite „O nama - publikacije“ (“[About us - publications](#)”) kako biste pogledali spisak korisnih publikacija.

Primer: razni vodiči za korisnike

3) Informacije o podnošenju prijave patenta ([epoline](#)) možete da pronađete preko:

<http://www.epoline.org>

Evropski zavod za patente osmislio je Usluge EPO preko Interneta (EPO Online Services) da bi omogućio podnosiocima prijave patenta, pravicima i drugim korisnicima da posluju sa Evropskim zavodom za patente elektronskim putem u najsavremenijem sigurnom okruženju koje je zaštićeno pametnom („smart“) karticom ili pristupom uz korisničko ime/lozinku.

Koristeći EPO Online Services možete:

- da pripremite prijave patenata na svom personalnom računaru i da ih podnesete preko Interneta koristeći PatXML i Online Filing softver,
- da pretražujete Evropski registar patenata, pratite podatke iz registra i pregledate datoteke uz pomoć Register plus, WebRegM i Online Secure File Inspection,
- da organizujete svoje datoteke, primete obaveštenja od EPO i plaćate naknade korišćenjem My Files, Mailbox i Online Fee Payment.

4) Podatke o postojećim prijavama patenata možete pronaći na Register Plus:

<https://register.epoline.org/espacenet/regviewer>

Šta je Register Plus?

Register Plus je direktan pristup svim javno dostupnim informacijama o prijavama Evropskih patenata onako kako prolaze kroz postupak odobravanja. Pruža proceduralne i pravne podatke o evidentiranim prijavama za EP, Euro-PCT i PCT. Register Plus je besplatan i dostupan 24 sata dnevno 7 dana nedeljno.

Za kore svrhe možete da koristite Register Plus?

- da ustanovite do koje faze postupka je stigla prijava za Evropski patent
- da vidite da li je prijava Evropskog patenta odobrena ili da li će uskoro biti odobrena
- da proverite da li su podneti bilo koji prigovori na Evropski patent
- da pročitate prepisku između EPO i podnosioca prijave/pravnog zastupnika
- paketno obradite i memorišete dokumenta i korespondenciju van Interneta da bi kasnije mogli da ih proučite

Community patent (Patent Zajednice), poznat i kao **European Community Patent** ili **EC patent**, a ponekad skraćeno i kao **COMPAT**, je mera zakona o patentima o kojoj se raspravlja u Evropskoj uniji, a koja bi pojedincima i društvima omogućila da dobiju jedinstveni patent u celoj Evropskoj uniji. Patent Zajednice ne bi trebalo mešati sa Evropskim patentima koji se odobravaju po osnovu Konvencije o evropskim patentima. Kada se odobre, Evropski patenti postaju grupa nacionalno pravosnažnih patenata u označenim zemljama. Ovo može da bude skupo za nosioca patentnog prava zbog toga što ostvarivanje prava mora da se izvrši preko nacionalnih sudova u pojedinačnim zemljama, a za treće lice zbog toga što poništenje patenta ne može da se postigne centralno jednom kada istekne devetomesečni rok za prigovore.

Patentom Zajednice namerava se da se reše oba ova problema kao i da se obezbedi patentno pravo koje je usklađeno širom Evrope i tako ispuni jedan od ključnih principa evropskog internog tržišta po kome treba da postoje isti tržišni uslovi gdegod da se u Evropi obavlja trgovinski promet – različita patentna prava u različitim zemljama predstavljaju deformaciju ovog principa.

S obzirom na teškoće u postizanju dogovora o patentu zajednice, predloženi su drugi pravni sporazumi van pravnog okvira Evropske unije da bi se smanjili troškovi prevođenja (patenata onda kada se odobre) i sudskih postupaka, naimе Londonski sporazum (London Agreement) koji je stupio na snagu 1. maja 2008. i Sporazum o sudskim postupcima vezanim za Evropske patente (EPLA = European Patent Litigation Agreement) koji je sa 2008. još uvek samo predlog.

5.2. ZAŠTITA ROBNIH ŽIGOVA U EU

1. izvor informacija:	Kancelarija za usklađivanje na unutrašnjem tržištu (OHIM = Office for Harmonisation in the Internal Market)
Vebsajt:	http://oami.Evropa.eu/en/mark/default.htm
2. izvor informacija:	Svetska organizacija za intelektualnu svojinu (WIPO = World Intellectual Property Organization): Madridski sistem za međunarodnu registraciju žigova
Vebsajt:	http://www.wipo.org/madrid/en/index.html

Robni žig Zajednice (Community Trademark, CTM) nudi prednost jedinstvene zaštite u svim državama Evropske unije na osnovu samo jednog postupka registracije kod Kancelarije za usklađivanje.

Pre uvođenja robnog žiga Zajednice, preduzeća su mogla da zaštite svoje robne žigove u celoj Evropskoj uniji na dva načina: na nivou države i na međunarodnom nivou. Registracija na nivou države podrazumeva registraciju identičnih robnih žigova u svakoj državi članici Evropske unije. Registracijom na međunarodnom nivou moguće je dobiti više robnih žigova koji, u svim državama potpisnicama Madridskog sporazuma ili [Madridskog protokola](#) koje je odredio podnosilac zahteva, imaju isti učinak kao i registracija na nivou države. To uključuje prijavu Svetskoj organizaciji za intelektualnu svojinu u Ženevi na osnovu robnog žiga koji je već prijavljen i registrovan u državi potpisnici Sporazuma ili Protokola. Ovakav put je dostupan samo onim preduzećima koja imaju sedište ili stvarno i delotvorno preduzeće u tim državama.

Robni žig Zajednice istovremeno predstavlja alternativu i dopunu dva prethodna postupka: svaki od tri vrste robnih žigova nudi nivo zaštite koji je prilagođen određenim poslovnim potrebama. Nacionalni robni žig nudi zaštitu koja je ograničena na tržište jedne države. Robni žig Zajednice nudi zaštitu na celom tržištu Evropske unije. Međunarodni robni žig zadovoljava posebne potrebe onih koji žele da ostvare zaštitu i izvan granica Evropske zajednice.

5.3. ZAŠTITA MODELA I DIZAJNA U EU

Izvor informacija: Kancelarija za usklađivanje na unutrašnjem tržištu (OHIM)

Vebsajt: <http://oami.Evropa.eu/en/mark/default.htm>

Registrovani dizajn Zajednice:

- pruža isključivo pravo upotrebe dizajna u komercijalne svrhe i pokretanja parnice protiv onih koji to pravo povrede i traženja odštete
- služi kao sredstvo za odvracanje od povrede prava
- predstavlja pravo koje može brzo da se ostvari bez suvišnih formalnosti
- predstavlja pravo koje važi na celom tržištu EU
- predstavlja zaštitu koja vam omogućava da zabranite neovlašćene reprodukcije vašeg dizajna u svim državama EU i zaustavite uvoz takvih proizvoda u EU na svim ulaznim tačkama.

Community design

6. Pronalaženje poslovnih partnera u Evropskoj uniji

6.1. Objavljivanje ponuda za trgovinu i saradnju u Evropskoj uniji

6.2. Pronalaženje partnera za istraživanje i razvoj u Evropi

6.1. OBJAVA PONUDA ZA TRGOVINU I SARADNJU U EU

„Koje baze podataka/vebsajtovi koje vodi EU omogućuju objavljivanje ponuda za trgovinu i saradnju?“

Odgovor na ovo pitanje možete da nađete na niže prikazanim vebsajtovima.

1. izvor informacija:	Evropska komisija - Opšta uprava za preduzeća i industriju Mreža preduzeća Evrope (Enterprise Europe Network)
Vebsajt:	http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/services_en.htm

Kako se koristi ova mreža?

Jedna od usluga koju nudi Mreža preduzeća Evrope (pogledajte i I.2) sastoji se u tome da pomaže malim i srednjim preduzećima **da pronađu odgovarajuće poslovne partnere** korišćenjem **bazu podataka o poslovnoj i tehnološkoj saradnji** koja daje podatke o mogućnostima vezanim za tendere i međunarodno povezivanje u mrežu.

Zainteresovane kompanije trebalo bi da kontaktiraju neku od članica EEN mreže u svom regionu preko:

http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/network_en.htm

6.2. PRONALAZENJE PARTNERA ZA ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ U EVROPI

„Koje baze podataka / veb-sajtovi, kojim upravlja EU, omogućuju traženje evropskih preduzeća, istraživačkih instituta, univerziteta, itd. koji žele saradnju na različitim područjima istraživanja i razvoja (R&D) u tržišno usmerenom R&D-kroz ugovore o licencama ili proizvodnji, zajedničkim ulaganjima, itd.?”

Odgovor na ovo pitanje možete da pogledate na niže prikazanom veb-sajtu.

Izvor informacija: Služba za informacije o istraživanju i razvoju u Zajednici (CORDIS = Community Research & Development Information Service)

Veb-sajt: <http://cordis.Evropa.eu/>

CORDIS, Služba za informacije o istraživanju i razvoju u Zajednici je interaktivna informaciona platforma koja vam donosi najnovije vesti, informacije o napredovanju i inicijativama u oblasti evropskih inovacija, istraživanja i razvoja.

Kako se koristi ovaj veb-sajt?

1. način: mehanizam za pretraživanje CORDIS

1. korak: prijavite se na veb-sajt CORDIS-a (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: kliknite na „traži“ ("search")

3. korak: odaberite „Partneri“ ("Partners") u kućici pored „Odaberite vrstu informacije koja vas zanima“ ("Select your type of information")

4. korak: unesite pojam koji tražite (npr. obnovljive vrste energije („renewable energies“)) i kliknite na „traži“ ("search")

5. korak: pogledajte rezultate koji se pojave na ekranu

Neke organizacije koje su navedene u ovoj bazi podataka već imaju veliko iskustvo u međunarodnoj saradnji u oblasti R&D kroz učestvovanje u programima koje je finansirala EU.

6. korak: stupite u vezu sa preduzećima, istraživačkim institutima ili univerzitetima sa spisaka koji bi mogli da budu prikladni za saradnju u određenim područjima R&D.

2. način: CORDIS Služba za pronalaženje poslovnih partnera

1. korak: otvorite Internet stranicu CORDIS Partners

<http://cordis.Evropa.eu/partners-service/>

2. korak: kliknite na „Potraži partnere“ ([‘Search for Partners’](#))

1. mogućnost: odaberite partnera za istraživanje koje finansira EU

3. korak: u slučaju da ste zainteresovani da pronađete partnera za saradnju u R&D-u koje finansira EU, unesite pojam koji tražite (npr. obnovljiva energija („renewable energy“)) u gornjoj kućici

4. korak: odaberite „ponuda za projekat“ (project proposal) ako tražite organizacije koje nude istraživanje i razvoj (R&D) u oblasti koja vas zanima a koje to žele da ostave uz finansiranje EU u bliskoj budućnosti i u saradnji sa drugim Evropskim partnerima

i/ili

„stručno znanje preduzeća“ ("company expertise") ako želite da nađete organizacije u čijem profilu stoji da su stručne za određena područja istraživanja i razvoja, npr. zahvaljujući prethodno realizovanim projektima koje je finansirala EU

5. korak: odaberite program koji izgleda da odgovara onome za šta ste zainteresovani (npr. „CIP“, program koji podržava projekte iz oblasti konkurentnosti i inovacija:

6. korak: kliknite na „traži“ ("search") da biste pogledali profile navedenih preduzeća, istraživačkih instituta, univerziteta, itd.

Više informacija o programima R&D koje finansira EU dostupno je na

http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html

2. mogućnost: odaberite partnera za privatnu saradnju

3. korak: odaberite jedan ili više oblika saradnje

- finansijska podrška
- podrška u istraživanju i razvoju
- ugovori o zajedničkom ulaganju
- ugovori o licenciranju
- ugovori o proizvodnji
- ugovori o marketingu

4. korak: odaberite jednu ili više mreža za podršku malim i srednjim preduzećima ako želite da pogledate profile mogućih partnera koje su uvele službene agencije za posredovanje kao što su National Contact Points, Innovation Relay Centres (IRC) i Evro info Centres (EICs).

5. korak: odaberite jednu ili više država u kojima biste želeli da nađete partnere

6. korak: kliknite na „traži“ ("search") da biste pogledali profile navedenih preduzeća, istraživačkih instituta, univerziteta, itd.

2. izvor informacija: EUREKA (Mreža za tržišno usmereno istraživanje i razvoj)
Vebsajt: <http://www.eureka.be/home.do>

EUREKA je panevropska mreža za tržišno usmereno industrijsko istraživanje i razvoj.

EUREKA, koja je 1985. osnovana kao međudržavna inicijativa, ima za cilj unapređivanje konkurentnosti u Evropi kroz podršku preduzećima, istraživačkim centrima i univerzitetima koji sprovode panevropske projekte za razvoj inovativnih proizvoda, postupaka i usluga. Kroz svoju fleksibilnu i decentralizovanu mrežu, **EUREKA** nudi partnerima na projektima brz pristup brojnim znanjima, veštinama i stručnim savetima širom Evrope i olakšava pristup nacionalnim javnim i privatnim programima finansiranja.

Međunarodno priznata oznaka **EUREKA** daje dodatnu vrednost projektima i svojim učesnicima obezbeđuje prednost u poslovanju sa finansijskim, tehničkim i trgovinskim partnerima. Kroz projekt **EUREKA** partneri razvijaju nove tehnologije za koje dogovaraju prava intelektualne svojine i grade partnerstva za osvajanje novih tržišta.

Klasteri EUREKA imaju ključnu ulogu u građenju evropske konkurentnosti, podizanju evropskih standarda i u međusobnom delovanju proizvoda u velikom broju sektora. Rezultat jasno dokazuje snagu panevropskog zajedničkog rada na području evropskih istraživanja. Krovni projekti EUREKA predstavljaju tematske mreže koje su usredsređene na određeno tehnološko područje ili poslovni sektor. Glavni cilj Krovnog udruživanja je da se olakšava stvaranja projekata **EUREKA** u ciljanom području takvog udruživanja.

Evropska preduzeća, od kojih je sve veći udeo malih i srednjih preduzeća, svake godine pokreću stotine pojedinačnih projekata. Oni pridonose unapređivanju blagostanja, sigurnosti, zaštiti životna sredine i zaposlenosti u Evropi i šire.

BUSANET (European network of Business Angels), Evropska mreža poslovnih anđela, potpisala je ugovor o partnerstvu s **EUREKOM** 2004. godine. Ova neprofitna organizacija ima za cilj razvoj finansiranja i finansijskih instrumenata za podršku sprovođenja inovacija u Evropi.

Svake godine dodeljuje se Lillehammer nagrada EUREKE projektu koji je posebno pridonelo zaštiti životna sredine. Lynx nagrada EUREKE dodeljuje se malom ili srednjem preduzeću koje je ostvarilo ili očekuje da ostvari značajan porast prometa zahvaljujući učestvovanju u projektu **EUREKE**.

Kako se koristi ovaj vebsajt?

1. korak: otvorite vebsajt EUREKE (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: odaberite „Portfelj projekata“ ("Project portfolio") a zatim „Traženje projekata“ (Project search)

3. korak: unesite ključnu reč (npr. obnovljiva energija („renewable energy“))

4. korak: odaberite države članice EUREKE kao i jedno ili više tehnoloških oblasti

5. korak: odaberite status projekata (u toku, ponuda ili završen (running, proposal, finished))

6. korak: kliknite na „traži projekte“ ("search projects") i pogledajte spisak projekata

7. Pokretanje poslovanja u Evropskoj uniji

7.1. Zakonski uslovi za osnivanje preduzeća u EU

7.2. Sistemi socijalnog osiguranja u EU

7.1. ZAKONSKI USLOVI I INICIJATIVE ZA STVARANJE PREDUZEĆA U EU

„Gde mogu da pronađem informacije o pravnim obrascima, potrebnim dozvolama, porezima, zakonima o radu, itd., radi osnivanja i vođenja preduzeća u drugoj Evropskoj državi?“

„Gde mogu da pronađem informacije o nacionalnim i regionalnim finansijskim i fiskalnim podsticajima za pokretanje preduzeća u drugoj Evropskoj državi ili širenje na druge Evropske države?“

Odgovor na ova pitanja možete da pogledate na niže prikazanim vebstranovima.

1. izvor informacija:	Evropska komisija Your Europe – Business (Vaša Evropa - Posao)
Vebstrana:	http://ec.europa.eu/youreurope/business/index_en.htm

Kako se koristi ovaj vebstrana?

Kliknite na „Započinjanje posla“ (Starting in business) a onda na oznaku željene zemlje.

2. izvor informacija:	Evropska komisija – opšta uprava za preduzeća i industriju Enterprise Europe Network (EEN)
Vebstrana:	http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/index_en.htm

Vodiči za pojedine države i upućivanja na korisne vebstranove su dostupni i na vebstranovima članica Mreže evropskih preduzeća (Enterprise Europe Network = EEN) Pomenuti vodiči i Internet stranice obično sadrže kratak prikaz sledećih tema:

- ekonomski pokazatelji
- formalnosti za osnivanje preduzeća
- podsticaji za ulaganja
- zakon o radu
- socijalno osiguranje
- neposredno i posredno oporezivanje
- sporazumi o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja
- korisni kontakti

7.2. SISTEMI SOCIJALNOG OSIGURANJA U EU

„Naše preduzeće želi da zaposli nekoga u drugoj državi članici EU da tamo zastupa naše preduzeće. Koje doprinose za zaposlene i poslodavce treba da uplatimo?“

Odgovor na ovo pitanje možete da nađete na niže prikazanom vebsajtu.

Izvor informacija: Evropska komisija – Opšta uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i jednake mogućnosti
MISSOC – Baza podataka o sistemima socijalne zaštite u državama članicama EU i na EEA (Evropskom privrednom prostoru)

Vebsajt: http://ec.Evropa.eu/employment_social/social_protection/missoc_en.htm

MISSOC redovno objavljuje [uporedne tabele](#) o svim oblastima socijalne zaštite i [Službene listove \(MISSOC Info Bulletins\)](#) o određenim temama i o najvažnijim promenama u sistemima socijalne zaštite.

Možete da pogledate sledeće tabele:

1. tabela: Finansiranje
2. tabela: Zdravstvo
3. tabela: Bolovanje – naknade
4. tabela: Dečiji dodatak
5. tabela: Invalidnine
6. tabela: Starosne penzije
7. tabela: Porodične penzije
8. tabela: Povrede na radu i profesionalne bolesti
9. tabela: Porodični dodatak
10. tabela: Nezaposlenost
11. tabela: Socijalna pomoć
12. tabela: Dugoročna nega

Preduzeća kojima su potrebne detaljnije informacije o obavezama u vezi sa socijalnim osiguranjem mogu da ih zatraže kod članice [Evrope Enterprise Network](#) najbliže mestu gde žele da pokrenu poslovnu delatnost.

8. Tržišne informacije

8.1. Statistički podaci o spoljnoj trgovini EU

8.2. Poslovni sajmovi u EU (i u svetu)

8.1. STATISTIČKI PODACI O SPOLJNOJ TRGOVINI EU

„Gde su dostupni statistički podaci o uvozu u i izvozu iz Evropske unije?“

Odgovor na ovo pitanje pogledajte na niže prikazanim vebstranovima.

1. izvor informacija: Evropska komisija – Opšta uprava za trgovinu – Služba za pomoć vezano za izvoz za zemlje u razvoju
Vebstran: <http://export-help.cec.eu.int/thdapp/comext/ComextServlet?languageId=EN>

Odeljak „Trgovinski statistički podaci“ (Trade statistics) Službe za pomoć vezano za izvoz za zemlje u razvoju sadrži podatke o trgovini (uvoz i izvoz) za EU i pojedinačne države članice.

Kako pronaći statističke podatke?

1. korak: unesite šifru proizvoda (npr. „7402“) ili potražite odgovarajuću šifru

2. korak: odaberite državu koja vas zanima (npr. „EUR 27“ = sve države EU)

3. korak: odaberite državu koja je trgovinski partner (npr. svi partneri ("All partners"))

4. korak: odaberite godinu (npr. „2008“)

5. korak: odaberite pokazatelje, npr.

- vrednost uvoza
- količina uvoza
- vrednost izvoza
- količina izvoza

6. korak: kliknite na „prikaži“ ("View") i pogledajte tabelu

2. izvor informacija: Eurostat – Statistički zavod Evropskih zajednica
Vebstran: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/themes>

Eurostat nudi statističke podatke o različitim temama kao što su:

- Opšte i regionalne statistike
- Privreda i financije
- Stanovništvo i socijalni uslovi
- Industrija, trgovina i usluge
- Poljoprivreda i ribarstvo
- Spoljna trgovina
- Prevoz
- Životna sredina i energija
- Nauka i tehnologija

Kako se koristi ovaj vebstran?

Odaberite predmet preko „Statistički podaci po temama“ (Statistics by theme) ili „Statistika A-Z“ (Statistics A-Z)

8.2. POSLOVNI SAJMOVI U EVROPI (I U SVETU)

„Gde možemo da proverimo da li će se neki međunarodni trgovinski sajam održati u nekoj drugoj zemlji u ili izvan Evrope?“

Odgovor na ovakva pitanja pogledajte na niže prikazanom veb sajtu.

Izvor informacija: Baza podataka M+A Expo (M+A Expo Database)

Veb sajt: <http://www.expodatabase.com/>

Da biste **pronašli podatke** u bazi podataka M+A Expo, sledite sledeći primer.

Primer: Kada se održava sledeći sajam igračaka u Nirnbergu, Nemačka,?

1. korak: prijavite se na veb sajt baze podataka M+A Expo (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: odaberite „napredno pretraživanje“ (Advanced search)

3. korak: u polje ispod „Sektor delatnosti“ (Sector of business) unesite "igračke" ("toy")

4. korak: u polje ispod "Grad" ("City") unesite „Nurnberg“

5. korak: u polje ispod "Država" ("Country") unesite "Nemačka" ("Germany")

6. korak: kliknite na vremenski okvir („datum od “+ „datum do“) u okviru koga bi trebalo da se održi sajam

7. korak: kliknite na „TRAŽI“ („SEARCH“)

8. korak: pogledajte rezultat, tj. datum u ovoj kao i narednim godinama kada će se organizovati Međunarodni sajam igračaka u Nirnbergu

9. Pravni (ugovorni) aspekti poslovanja s EU

9.1. Ugovori sa preduzećima iz EU

9.2. Međunarodni trgovinski termini (Incoterms)

9.3. Dokumentarni akreditivi

9.1. PRAVNI (UGOVORNI) ASPEKTI – UGOVORI S PREDUZEĆIMA IZ EU

„Gde preduzeće može da pronade modele ugovora o distribuciji ili zastupstvu ili ugovora o međunarodnoj kupoprodaji?“

Odgovor na ovo pitanje potražite na niže prikazanim vebstranovima.

1. izvor informacija: Međunarodna trgovinska komora (ICC = International Chamber of Commerce)

Vebstrana: <http://www.iccwbo.org>

Međunarodna trgovinska komora (ICC) objavljuje modele ugovora i vodiče za ugovore i sporazume u međunarodnim poslovnim odnosima i transakcijama.

Da biste **pronašli informacije** o dostupnim publikacijama, sledite sledeće korake.

1. korak: prijavite se na vebstrana (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: kliknite na „Knjižara“ (Bookstore)

3. korak: odaberite „Modeli komercijalnih ugovora “ („Model Commercial Contracts“)

4. korak: pogledajte spisak sledećih publikacija:

- ICC Model International Trademark License
(Model međunarodne licence za zaštitni znak)
- ICC Model International transfer of Technology Contract
(Model međunarodnog ugovora o prenosu tehnologije)
- ICC Model Turnkey Contract for Major Projects
(Model ugovora za velike projekte na bazi „ključ u ruke“)
- Drafting and negotiating International Commercial contracts
(Izrada nacrtu i ugovaranje međunarodnih komercijalnih ugovora)
- ICC Legal Handbook for Global Sourcing Contracts
(Pravni priručnik za ugovore o nabavci iz inostranstva)
- ICC Model International Sale Contract
(Model međunarodnog ugovora o prodaju)
- ICC Model Occasional Intermediary Contract
(Model ugovora o povremenom posredovanju)
- ICC Model Confidentiality Agreement
(Model ugovora o poverljivosti)
- ICC Model Commercial Agency Contract – 2nd edition
(Model ugovora o komercijalnom zastupanju – 2. izdanje)
- ICC Model Distributorship Contract
(Model distributerskog ugovora)
- ICC Short Form Model Contracts
(Modeli ugovora skraćene forme)
- ICC Model Contract for the Turnkey Supply of an Industrial Plant
(Model ugovora o isporuci industrijskog postrojenja na bazi „ključ u ruke“)
- ICC Model International Franchising Contract
(Model ugovora o međunarodnoj franšizi)

- ICC Model Selective Distributorship Contract
(Model ugovora o selektivnom distributerstvu)
- ICC Model Mergers & Acquisitions Contract 1 – Share Purchase Agreement
(Model Ugovora o fuzionisanju i akviziciji 1 – Ugovor o kupovini akcija)

5. korak: kliknite na ikonu "Ubaci u kolica" (Add to Cart) da biste naručili te publikacije

Iako su ovi modeli ugovora vrlo korisni, preduzećima se preporučuje da zatraže od nekog specijalizovanog pravnog savetnika da im popuni ugovore u skladu s njihovim željama.

2. izvor informacija: Juris International (Međunarodni trgovinski centar – UNCTAD / WTO)

Vebsajt: <http://www.jurisint.org/en/con/index.html>

Ovde možete da pogledate široku listu modela ugovora o sledećim temama:

- [Agency](#) (4) (Zastupstvo)
- [Audiovisual](#) (13) (Audio-vizuelna oblast)
- [Buy Back - Countertrade transactions](#) (2) (Otkup – kontratrgovina)
- [Confidentiality and not-to-compete agreement](#) (13) (Ugovor o poverljivosti i nekonkurisanju)
- [Construction, installation of plant, engineering](#) (3) (Izgradnja, montaža postrojenja, inženjering)
- [Data transfer](#) (1) (Prenos podataka)
- [Distribution](#) (3) (Distribucija)
- [E-Commerce, Internet and multimedia](#) (28) (Elektronska trgovina, Internet i multimediji)
- [Franchising](#) (2) (Franšizing)
- [ITC model contracts](#) (38) (Modeli ugovora Međunarodnog trgovinskog centra ITC)
- [Joint ventures, consortium and cooperation agreements](#) (8) (Ugovori o zajedničkom ulaganju, konzorcijumu I kooperaciji)
- [Letter of intent / Memorandum of understanding](#) (8) (Pismo o nameri / Memorandum o razumevanju)
- [Licensing \(patent, trademark and know-how\)](#) (24) (Licenciranje (patenti, zaštitni žigovi I znanje)
- [Machinery \(supply, etc.\)](#) (4) (Mašine (isporuka, itd.)
- [Music](#) (4) (Muzika)
- [Procurement](#) (12) (Nabavka)
- [Publishing](#) (18) (Izdavaštvo)
- [Research](#) (6) (Istraživanje)
- [Sale of manufactured and semi-manufactured goods](#) (1) (Prodaja gotove I polu-gotove robe)
- [Sale of perishable goods, commodities and raw materials - Cocoa](#) (4) (Prodaja lako kvarljive robe, robe široke potrošnje I sirovina - Kakao)
- [Sale of perishable goods, commodities and raw materials - General](#) (5) (Prodaja lako kvarljive robe, robe široke potrošnje I sirovina – Opšte)
- [Sale of perishable goods, commodities and raw materials - Grains, oil seeds and feeding meals](#) (35) (kao gore – Žitarice, seme uljarica I stočno brašno)
- [Sale of perishable goods, commodities and raw materials - Others](#) (1) (Prodaja lako kvarljive robe, robe široke potrošnje I sirovina – Ostalo)
- [Services](#) (7) (Usluge)
- [Subcontracting](#) (1) (Podugovaranje)
- [Technical assistance](#) (2) (Tehnička pomoć)

9.2. PRAVNI (UGOVORNI) ASPEKTI – INCOTERMS

„Gde preduzeća mogu da pronađu spisak i razjašnjenja međunarodnih trgovinskih termina „INCOTERMS“ koji se koriste u međunarodnoj trgovini?“

Odgovor na ovo pitanje potražite na niže prikazanim vebstranovima.

Izvor informacija 1:	Međunarodna trgovinska komora (ICC)
Vebstrana:	http://www.iccwbo.org

Međunarodnim trgovinskim terminima (Incoterms) definišu se odgovornosti kupca i prodavca za isporuku robe po kupoprodajnom ugovoru. *Incoterms 2000* je merodavan tekst za utvrđivanje raspodele troškova i rizika među ugovornim stranama. Ovi termini se redovno uključuju u kupoprodajne ugovore širom sveta i postali su deo svakodnevnog jezika trgovine.

Da biste **pronašli informacije** o dostupnim publikacijama, sledite sledeće korake.

1. korak: prijavite se na vebstranu (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: kliknite na "Knjižara (Bookstore)

3. korak: odaberite „Incoterms“/Trade“

4. korak: pogledajte spisak sledećih publikacija:

- Incoterms 2000 – paper version (štampana verzija)
- Incoterms 2000 – eBook (elektronska verzija)
- Incoterms 2000 Wall Chart (prikaz u vidu postera)
- ICC Guide to Incoterms 2000 (Vodič MTK o Incoterms-u 2000)
- Incoterms 2000 Multimedia Expert
- Incoterms 2000: A Forum of experts (Forum stručnjaka)

5. korak: kliknite na ikonu "Add to Cart" (ubaci u kolicu) da biste naručili publikacije.

Međunarodna trgovinska komora (International Chamber of Commerce = ICC) izdaje Incoterms (**IN**ternational **CO**mmercial **TERMS**) u Parizu još od 1936. godine kao međunarodne propise koji se koriste za sastavljanje komercijalnih ugovora. Trenutno važe Incoterms iz 2000. godine i pretpostavlja se da će ostati na snazi do 2010. Nedavno je ICC odlučila da revidira Incoterms 2000. Očekuje se velika revizija obaveza koje kupac i prodavac imaju za bezbednosti robe vezano za odgovarajuće Partnerstvo carine i trgovine u borbi protiv terorizma (Custom-Trade Partnership Against Terrorism = C-TPAT) i režime obezbeđenja robe od strane Ovlašćenog privrednog operatera Authorized Economic Operator = AEO).

Incoterms jednoobrazno regulišu klauzule kupoprodajnih ugovora i uslove isporuke u međunarodnoj trgovini i opšte su prihvaćeni od strane individualnih nacionalnih sudova. Međutim, nisu deo zakona, tako da moraju da budu ugrađena u ugovor da bi imali važnost.

Šta regulišu Incoterms?

Pokriće odgovornosti za robu tokom prevoza je od bitne važnosti u međunarodnoj trgovini a i uopšte. Osnovno

pitanje svakog izvoznika ili uvoznika u ovom smislu je: Ko plaća prevoz? I ko je odgovoran u kom trenutku? Ova pitanja mogu da se razjasne uz pomoć Incoterms-a. Termini su grupisani u klauzule C, D, E i F i regulišu raspodelu troškova i rizika u međunarodnoj trgovini.

Izvoznik snosi troškove prevoza u klauzulama C.

CFR (cena sa vozarinom): Vlasništvo, rizik i troškovi osiguranja za robu prelaze na kupca kada je roprodavac isporuči na brod i plati troškove prevoza do određene luke. Koristi se za pomorski i rečni prevoz.

CIF (cena, osiguranje i vozarina): Vlasništvo i rizik za robu prelaze na kupca kada je prodavac isporuči na brod i plati troškove prevoza i osiguranja do određene luke. Koristi se za pomorski i rečni prevoz.

CPT (vozarina plaćena do): Vlasništvo, rizik i troškovi osiguranja za robu prelaze na kupca kada je prodavac preda prevozniku i plati troškove prevoza do određene luke. Koristi se za sve vrste prevoza.

CIP (vozarina i osiguranje plaćeni do): Vlasništvo i rizik za robu prelaze na kupca kada je prodavac isporuči na brod i plati troškove prevoza i osiguranja do određene luke. Koristi se za sve vrste prevoza.

D-klauzule

Za razliku od C-klauzula, izvoznik snosi i troškove rizika sve do mesta određene luke.

DAF (isporučeno na granici): Vlasništvo, rizik i odgovornost za uvozno carinjenje robe prelaze na kupca kada prodavac isporuči robu na navedeni granični prelaz. Koristi se za sve vrste prevoza.

DES (isporučeno franko brod): Vlasništvo, rizik, odgovornost za iskrcavanje robe iz broda i za uvozno carinjenje prelaze na kupca kada prodavac isporuči robu na brodu u navedenoj određenoj luci. Koristi se za pomorski i rečni prevoz.

DEQ (isporučeno franko obala): Vlasništvo i rizik za robu prelaze na kupca kada prodavac isporuči robu na brodu koji robu predaje na obali na mestu određene luke ocarinjenu za uvoz. Koristi se za pomorski i rečni prevoz.

DDU (isporučeno neocarinjeno): Vlasništvo, rizik i odgovornosti za uvozno carinjenje robe prelaze na kupca kada prodavac isporuči robu na navedeno određeno mesto. Koristi se za sve vrste prevoza. Za uvozno carinjenje obavezan je kupac.

DDP (isporučeno ocarinjeno): Vlasništvo i rizik za robu prelaze na kupca kada prodavac isporuči robu na navedeno određeno mesto ocarinjenu za uvozi. Koristi se za sve vrste prevoza.

E-klauzula

U E-klauzuli, izvoznik je oslobođen svih troškova u pogledu prevoza ili carinjenja robe.

2. izvor informacija:	International Business raining
Vebsajt:	http://www.i-b-t.net/incoterms.html#FOB

Kako se koristi ovaj vebsajt?

Na ovom vebsajtu pogledajte 'Chart of Responsibility' (Šema odgovornosti)(i/ili poručite publikaciju 'The IBT Guide to Incoterms 2000')

9.3. PRAVNI (UGOVORNI) ASPEKTI – DOKUMENTARNI AKREDITIVI

„Gde preduzeća mogu da pronađu opis prava i dužnosti strana koje su uključene u dokumentarne akreditive?“

Odgovor na to pitanje potražite kod dole navedene organizacije i na sledećem veb sajtu.

Izvor informacija: ICC - Međunarodna trgovinska komora

Veb sajt: <http://www.iccwbo.org>

Jedinstvena pravila i običaji za dokumentarne akreditive (Uniform Customs and Practice for Documentary Credit = UCP) najuspešnija su ikad razvijena privatna pravila za trgovinu koja se sada svuda koriste.

Da biste **pronašli informacije** o dostupnim publikacijama, sledite sledeće korake.

1. korak: prijavite se na veb sajt (kliknite na gore navedenu vezu)

2. korak: kliknite na „Bookstore“ (Knjižara)

3. korak: odaberite "Međunarodno bankarstvo / UPC 600" („International Banking / UCP 600“)

4. korak: izaberite „UCP 600 Series“

5. korak: pogledajte spisak sledećih publikacija:

- ICC Uniform Customs and Practice for Documentary Credits UCP 600 (Paper version or eBook) (Jednoobrazne uzanse i pravila MTK za dokumentarne akreditive UCP 600 (štampana ili e-verzija)
- Users' Handbook for Documentary Credits under UCP 600 (Priručnik za korisnike za dokumentarne akreditive UCP 600)
- ICC Uniform Rules for Bank-to-Bank Reimbursements under Documentary Credits
- The Complete UCP Uniform Customs and Practice for Documentary Credits – Texts, Rules and History 1920 -2007 (Kompletna UCP za dokumentarne akreditive – tekstovi, pravila i istorija od 1920 do 2007)
- Insights into UCP 600 – Collected Articles from DCI (Uvid u UCP 600 – Analiza od člana do člana koju je uradila Grupa za izradu nacрта UCP 600)
- Commentary on UCP 600 – Article-by-Article Analysis by the UCP 600 Drafting Group (Komentar na UCP 600 - Analiza od člana do člana koju je uradila Grupa za izradu nacрта UCP 600)
- ICC Uniform Customs and Practice for Documentary Credits UCP 600 – Leaflet Format (Jednoobrazne uzanse i pravila MTK za dokumentarne akreditive UCP 600 – u obliku brošure)
- International Standard Banking Practice for the Examination of Documents under Documentary Credits - 2007 Revision for UCP 600 (Međunarodna standardna bankarska praksa o pregledu dokumenata po dokumentarnim akreditivima – Revizija 2007 za UPC 600)
- 2008 Annual Survey of Letter of Credit Law & Practice „Godišnji pregled zakona i prakse o akreditivima za 2008.)

6. korak: kliknite na ikonu „Ubaci u korpu“ ("Add to Cart") da naručite te publikacije.

10. Mogućnosti na javnim tržištima u Evropskoj uniji

10.1. Evropski tenderi i podrške

10.2. Javne nabavke u EU

10.1. MOGUĆNOSTI NA JAVNIM TRŽIŠTIMA U EU – EVROPSKI TENDERI I PODRŠKE

„Gde preduzeća mogu da pronađu informacije o Evropskim tenderima i podrškama kroz koje institucije EU finansiraju radove, nabavku robe i usluga i realizaciju projekata različitih vrsta organizacija?“

Odgovor na ovo pitanje potražite na niže prikazanom veb sajtu.

Izvor informacija:	Evropska komisija – Kancelarija za saradnju Evropske komisije EvropeAid
Vebsajt:	http://ec.europa.eu/comm/Europeaid/index.htm

Šta je EuropeAid?

EvropeAid – razvoj kroz saradnju više zainteresovanih strana

Evropska unija, koju čine zemlje članice i Evropska komisija, predstavlja najvećeg svetskog donatora pomoći. EvropeAid Kancelarija za saradnju u sastavu Evropske komisije upravlja spoljnim EU programima pomoći i osigurava da se sredstva namenjena za pomoć razvoju raspoređuju širom sveta.

Osnovni cilj EvropeAid-a je implementacija spoljnih instrumenata pomoći Evropske komisije i iz budžeta EU i iz Evropskog fonda za razvoj. Odeljak Who's who (Ko je ko) objašnjava kako je EvropeAid organizovana.

Da bi se obezbedila usklađenost, komplementarnost i koordinacija implementacije programa spoljne pomoći u svetu, EvropeAid tesno saraduje sa svojim raznim partnerima. Opšti cilj je da se spoljna pomoć učini efikasnijom. Civilno društvo, međunarodne organizacije i vlade zemalja članica EU su važni činioци na ovom području.

Objava mogućnosti za finansiranje

EvropeAid realizuje programe i projekte širom sveta gdegod je potrebna pomoć. Pomoć pruža kroz regionalne ili za određenu zemlju namenjene programe u raznim sektorima. Osim toga, programi čiji su predmeti globalnog karaktera omogućavaju Evropskoj komisiji da sličnu pomoć pruža zemljama koje imaju slične probleme čak i kada su udaljene hiljadama kilometara.

EvropeAid koristi lepezu finansijskih instrumenata i programa E da bi saradivala sa partnerima iz sledećih regiona:

- Afrika, Karibi i Pacifika,
- Azija
- Region Gofskog zaliva
- Latinska Amerika
- Južni i istočni susedi Evropske unije

Spoljna pomoć EC dodeljuje se kroz ugovore o pružanju usluga, nabavci ili izvođenju radova sa državama korisnicama pomoći ili kroz podrške (obično za projekte neprofitnih organizacija).

a) Ugovori o pružanju usluga, nabavci robe ili izvođenju radova (tenderi)

Ugovori o uslugama, nabavci i radovima dodeljuju se posle tenderskog postupka na temelju projekata koje je EU prepoznala u vezi sa državama korisnicama pomoći.

Mehanizam za pretraživanje na ovom veb sajtu omogućava vam pogledate mogućnosti koje pružaju sadašnji i budući tenderi, kao i da saznate o tenderima čiji je krajnji rok za dostavu ponuda prošao i dobijete informacije o ugovorima koji su se na osnovu njih dodelili (uključujući i užu listu učesnika u slučaju ograničenog tenderskog postupka).

b) Podrške

Podrške se dodeljuju za projekte koje su EU predložile (uglavnom neprofitne) organizacije izvan EU. Projekti se odabiru na temelju poziva za prijavu projektnih predloga.

U objavi poziva za prijavu projektnih predloga navode se odgovarajući prioriteti za finansiranje EU, kriterijumi za učestvovanje i svi drugi uslovi za dodelu podrške. Mehanizam za traženje na ovom veb sajtu omogućuje vam da doznate trenutne i buduće pozive za prijavu projektnih predloga (kao i one za koje je istekao krajnji rok i informacije o podrškama koje su se na osnovu njih dodelile).

Da biste **pronašli informacije** o Evropskim tenderima i podrškama, sledite sledeće korake.

1. korak: prijavite se na veb sajt EvropeAid-a (kliknite na gore navedeni link)

2. korak: kliknite na "Funding" (Finansiranje)

3. korak: označite „napredno traženje“ (advanced search)

4. korak: izaberite vrstu finansiranja (npr. podrška za projekat ili isporuku (robe), usluga ili radova);
takođe označite region ili zemlju

5. korak: kliknite na "search" (traži)

6. korak: proverite da li u listi tendera i poziva za podnošenje predloga koja će se pojaviti na ekranu mogu da se nađu odgovarajuće objave.

10.2 MOGUĆNOSTI JAVNIH TRŽIŠTA U EU – JAVNE NABAVKE U EU

'Koja baza podataka sadrži javna tržišta (tendere) nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlasti u različitim zemljama članicama EU?'

Odgovor na to pitanje potražite na dole navedenom vebsajtu.

Izvor informacija 1: TED (Tenders Electronic Daily) (Elektronski dnevnik tendera)

Vebsajt: <http://ted.europa.eu/>

TED je elektronska verzija Dodatka Službenom listu Evropske unije.

Sajt se svakodnevno ažurira. Svi tenderi javnih institucija EU čija je procenjena vrednost veća od određenog praga vrednosti moraju da se prijave evropskim institucijama. Takvi tenderi se objavljuju u Dodatku Službenom listu EU i nalaze se i na vebsajtu TED.

Da biste **pronašli informacije** o javnim tenderima, sledite ove korake:

Korak 1: odaberite opciju "Normalno traženje" (Normal search) (ili pokušajte sa opcijama "Prošireno pretraživanje" (Extended search) i "Napredno pretraživanje" (Expert search)

Korak 2: - unesite jednu ili više zemalja (npr. Nemačka)

- unesite jednu ili više vrsta ugovora (npr. ugovor o radovima, nabavci, ugovor o pružanju usluga)
- unesite jednu ili više vrsta procedura (npr. otvorena procedura ili ograničena procedura)
- unesite jedan ili više CPV kodova
- iskoristite mogućnost unosa besplatnih ključnih reči u polje "Ceo tekst" ("Full text")

Korak 3: kliknite na "Kreni" (Go)

Korak 4: pregledajte odabrane tendere

Izvor informacija 2: SIMAP

Internet stranica: <http://simap.Evropa.eu/>

SIMAP upućuje korisnika ovog vebsajta na nacionalne baze podataka zemalja članica EU na kojima se mogu pronaći informacije o javnim tenderima, uključujući i one s nižim pragom vrednosti od onog koji je potreban za objavljivanje u TED-u.

Da biste **pronašli informacije** o javnim tenderima, sledite sledeće korake:

Korak 1: prijavite se na SIMAP vebsajt (kliknite na u gore navedenu vezu)

Korak 2: odaberite "Ćošak za dobavljaće – Nacionalne baze podataka o javnim nabavkama" (Suppliers corner – National public procurement databases)

Korak 3: pregledajte baze podataka javne nabavke u zemljama članicama EU

11. Evro: devizni kurs

11. EVRO: DEVIZNI KURS

'Gde mogu da pronađem devizni kurs eura prema USD ili drugim valutama?'

Odgovor na ovo pitanje potražite na dole prikazanom veb sajtu.

Izvor informacija: Evropska centralna banka

Veb sajt: <http://www.ecb.eu/stats/exchange/evrofxref/html/index.en.html>

Referentne stope objavljene na ovom sajtu temelje se na svakodnevnoj koncentraciji podataka centralnih banaka unutar i izvan Evropskog sistema centralnih banaka, obično u 14:15 po srednje-evropskom vremenu (CET).

12. Ostale informacije

12.1. Identifikacija bar kodova zemalja članica EU

12.2 Identifikacija globalnih lokacijskih brojeva (*GLN = Global Location Numbers*)

12.1. IDENTIFIKACIJA BAR KODOVA ZEMALJA ČLANICA EU

'Kojih norme je potrebno poštovati pri izradi bar kodova?'

'Kojoj organizaciji naše preduzeće treba da se obrati da bi dobilo dozvolu za izradu bar kodova koji se stavljaju na proizvode i ambalažu?'

Odgovore na ova pitanja potražite na dole navedenom veb sajtu.

Izvor informacija: GS1

Veb sajt: <http://www.gs1.org/>

Pre upotrebe GS1 oznaka za identifikaciju i bar kodova važno je shvatiti osnove tehnologije koja to omogućuje. Ovaj veb sajt predstavlja polazište. Uvodi **ključne koncepte** i daje **ključna pitanja** o kojima treba razmišljati tokom implementacije. Organizacije članice GS1 u više od 100 zemalja pružaju alate za implementaciju i usluge u svojim oblastima.

GS1 Global Office pruža alate za globalnu upotrebu bar kodova i oznaka identifikacije, ali je važno napomenuti da su organizacije članice GS1 veoma angažovane na primeni bar kodova i identifikacije u svojim lokalnim područjima. Organizacije članice pružaju široku lepezu usluga preko Internet servisa za pružanje pomoći, obuku, izdavanje/prevođenje standarda, smernice i sisteme upravljanja podacima. Usluge su prilagođene potrebama određenoga područja, tako da bi članovi za tekuće pomoćne alate trebalo da se obrate svojoj lokalnoj GS1 organizaciji članici.

[Kliknite ovde da doznate koja vam je organizacija članica GS1 najbliža.](#)

Da biste **pronašli informacije** o strukturi i registraciji bar kodova, sledite sledeće korake:

Korak 1: prijavite se na veb sajt GS1 (kliknite na gore navedenu vezu)

Korak 2: odaberite „Proizvodi i rešenja“ (['Products & Solutions'](#))

Korak 3: odaberite "Bar kodovi i identifikacija" (['BarCodes & Identification'](#))

Tu pogledajte obaveštenje o „Deset koraka do primene bar koda“ (Ten steps to Bar Code implementation) i informacije u vezi sa tim.

12.2. IDENTIFIKACIJA GLOBALNIH LOKACIJSKIH BROJEVA (GLN)

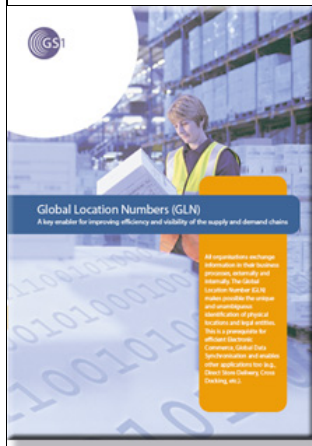
Kako moje preduzeće može da dobije Globalni lokacijski broj (GLN = Global Location Number) za svoje poslovne prostorije?

Odgovor na ovo pitanje pogledajte na niže prikazanom vebsajtu.

Izvoz informacija : GS1

Vebsajt: <http://www.gs1.org/glnrules/>

Pravila o dodeljivanju GLN

GLN (globalni lokacijski broj) pruža rešenje za identifikaciju fizičkih lokacija i pravnih lica u globalnom lancu isporuke.

Za one koji žele osnovno saznanje o tome kako funkcionišu globalni lokacijski brojevi, izrađena je Storyboard realnog sveta.

Ako želite detaljnije informacije kontaktirajte svoju lokalnu [Organizaciju članicu GS1](#).

GLN (Globalni lokacijski broj)

Kao što i samo ime kaže, GLN je GS1 ključ za identifikaciju lokacija. GLN može da se koristi da bi se identifikovale fizičke lokacije i pravna lica gde je potrebno da se pronađu prethodno definisane informacije radi poboljšanja efikasnosti komunikacije u lancu isporuke. Globalni lokacijski brojevi su preduslov za [GS1 eCom](#) poruku ili pristup podacima iz [Global Data Synchronisation Network](#).

Za pomoć u vezi sa primenom GLN brojeva posetite Internet stranicu [GLN Allocation Rules](#).

GLN se sastoji od sledećeg:

GS1 Company Prefix > (GS1 prefiks kompanije)												< Location Reference (referenca lokacije)	Check Digit (kontrolni broj)
N ₁	N ₂	N ₃	N ₄	N ₅	N ₆	N ₇	N ₈	N ₉	N ₁₀	N ₁₁	N ₁₂	N ₁₃	

GLN ekstenzije

Globalni lokacijski brojevi mogu da imaju i ekstenziju kao opcionu komponentu gde je identifikaciona oznaka Aplikacije (254) za podršku ograničenu na interne svrhe. Mada predstavlja opciju, kada se upotrebi A1 (254) on mora da bude u sprezi sa A1 (414) identifikacijom fizičke lokacije i može da se kodira korišćenjem EPC tag, GS1-128 simbola ili GS1 DataBar simbola.

GLN ekstenzija neće se saopštavati trgovinskim partnerima osim uz zajedničku saglasnost i napravljena je u očekivanju da će predstavljati važan poslovni uslov kod EPC mreže. Lokacije koje poseduju GLN mogu da koriste i opcionu GLN ekstenziju da bi razlikovale jedinstvene lokacije (memorijske slotove, lokacije ulaza, bin memoriju, odloženi softver, otvore za pričvršćivanje, ram, kućište, pregrade za računare/komunikacije, itd.). Međutim, preduzeće može da se opredeli da dodeli jedinstveni GLN, bez ekstenzije, kao način za identifikaciju tih lokacija.

Detaljniji pregled prednosti koje pruža GLN pogledajte u [GLN Executive Summary](#).

13. Rešavanje problema u poslovanju sa EU

13.1. SOLVIT: usluga za preduzeća usmerena ka rešavanju problema

13.1. SOLVIT: USLUGA ZA PREDUZEĆA KOJA JE USMERENA NA REŠAVANJE PROBLEMA

'Ko može da pomogne preduzeću koje je suočeno sa problemima sa lokalnom vlasti ili preduzećem u drugoj zemlji članici EU vezano za ispravnu primenu pravila unutrašnjega tržišta?

Odgovor na ovo pitanje potražite na dole navedenom veb sajtu.

Izvor informacija:	SOLVIT
Veb sajt:	http://ec.Evropa.eu/solvit

Šta je SOLVIT?

SOLVIT je internetska mreža za rešavanje problema u kojoj zemlje članice EU rade zajedno kako bi rešile probleme pruzrokovane pogrešnom primenom zakonodavstva EU od strane javnih organa. SOLVIT centar postoji u svakoj od zemalja članica EU. SOLVIT centri mogu da pomognu u rešavanju pritužbi i privrednih subjekata i građana. Oni su deo državne uprave i obavezani su da pruže realna rešenja problema u roku od deset nedelja. Korišćenje SOLVIT-a je besplatno.

Za dalje informacije na svim jezicima EU, molimo posetite Solvit-ov veb sajt.

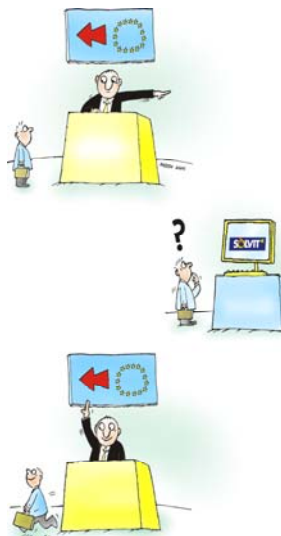
Kome je već pomogao?

Neki primeri načina na koji je SOLVIT pomogao privrednim subjektima i građanima mogu se pronaći na adresi: http://ec.Evropa.eu/solvit/site/success/index_en.htm.

Nacionalni SOLVIT centri mogu da se kontaktiraju preko sledeće strane na Internetu: http://ec.europa.eu/solvit/site/centres/index_en.htm

SOLVIT, usluga za preduzeća koja je usmerena na rešavanje problema

SOLVIT pomaže preduzetništvu u EU tako što pomaže preduzećima da u potpunosti iskoriste Evropsko tržište i razviju svoje poslovanje.

EU je olakšala trgovinski promet među evropskim zemljama. Svako evropsko preduzeće može da trguje svojim uslugama, prodaje svoje proizvode i osniva nove firme u bilo kojoj od zemalja EU uz odsustvo bilo kakve diskriminacije. Zbog toga danas trgovinski promet među državama EU čini dve trećine ukupnog trgovinskog prometa EU.

Međutim, nacionalni javni organi ne primjenjuju uvek pravila EU na ispravan način, što može da dovede do prepreka koje ometaju preduzeća u ostvarivanju njihovih osnovnih sloboda koje garantuje EU. Evropska unija stvorila je SOLVIT 2002. godine da se bavi takvim problemima.

SOLVIT je jednostavna i **besplatna usluga** koja je stvorena da **pomaže preduzećima** da pronađu brza i pragmatična rešenja za svoje probleme na unutrašnjem tržištu. Da bi se to i postiglo, 28 SOLVIT centara, koji su svi deo nacionalnih uprava, rade zajedno kako bi ubedile nacionalne, regionalne i lokalne organe da **pronađu konkretna rešenja koja su u skladu sa regulativom EU**. SOLVIT je 2005. godine imao 465 slučajeva od kojih je 78% uspešno rešeno.

Na primer, SOLVIT je pomogao jednom nemačkom arhitektonskom birou koji se prijavio na konkurs u Španiji. Konkurs za projekat koji je raspisala Skupština grada Granade bio je otvoren samo za arhitekte koji su bili registrovani članovi Španskog udruženja arhitekata što je onemogućilo prijavu nemačkoj kompaniji. Posle intervencije SOLVIT-a, pravila su promenjena, tako da se i stranim arhitektima pružila mogućnost da učestvuju.

SOLVIT može da bude od pomoći preduzećima u raznim oblastima, npr. prilikom teškoća da dobiju **povraćaj PDV-a ili pristupe tržištu sa svojim proizvodima**.

SOLVIT je pomogao jednoj holandskoj i jednoj francuskoj kompaniji koje su imale problema sa prevelikim kašnjenjem povraćaja PDV-a od španske poreske uprave. Obe ove kompanije su više od dve godine bezuspešno pokušavale da dobiju povraćaj PDV-a. U slučaju francuske kompanije radilo se o isplati više od 800.000 evra. Nema sumnje da takva kašnjenja mogu da imaju ozbiljne posledice za preduzeća i da su neprihvatljiva, posebno kada je zakonom EU određen rok od maksimalno šest meseci za povraćaj PDV-a. U oba slučaja, intervencijom SOLVIT-a je postignuta isplata duga zajedno sa kamatama i to za manje od 30 dana.

Solvit je takođe uspeo da pomogne holandskom uvozniku soka od pomorandže da prodaje svoje proizvode na Kipru. Ova holandska kompanija otpremala je koncentrovani sok od pomorandže iz Brazila u Holandiju da bi ga prodavala u raznim drugim zemljama EU. Suprotno pravilima EU, kiparske vlasti su zahtevale potvrdu o zdravstvenoj ispravnosti pre nego što sok uše na kiparsko tržište. Slučaj je bio rešen za manje od 20 dana.

U današnjem konkurentnom okruženju vreme je često presudno. SOLVIT shvata potrebu da brzo i efikasno reaguje, pa je sebi postavio krajnji rok od 10 nedelja za rešavanje problema koji mu se upute. U stvari, da su se kompanije iz ovih primera odlučile za sudsko rešavanje spora, potrošile bi mnogo više vremena i novca.

Dodana vrednost SOLVIT-a je njegova mreža. SOLVIT je uspostavio centre u svim državama EU. Obično dva SOLVIT centra učestvuju u rešavanju problema – centar koji je primio zahtev za pomoć i centar koji se nalazi u zemlji u kojoj se problem pojavio. Ovaj drugi centar uspostavlja kontakt sa nadležnim upravama u toj državi i obaveštava prvi centar koji obaveštava podnosioca zahteva za pomoć o napretku koji je postignut na slučaju. Dobra saradnja uvek igra ključnu ulogu u rešavanju problema.

ŠTA TREBA DA ZNATE O SOLVITU

SOLVIT JE BESPLATAN

SOLVIT JE DOSTUPAN

SOLVIT centri nalaze se u svakoj zemlji EU, uključujući Norvešku, Island i Lihtenštajn.

OBRATITE SE SOLVITU AKO ...

... ste suočeni sa prekograničnim problemom koji je prouzrokovala pogrešna primena zakona EU od strane nacionalnih javnih organa

SOLVIT NE MOŽE DA POMOGNE KOD ...

... problema između preduzeća ili problema između potrošača i preduzeća

ZA DODATNE INFORMACIJE

<http://ec.Evropa.eu/solvit/>

Mada SOLVIT u većini slučajeva rešava probleme evropskih preduzeća koji su nastali u državi koja nije država u kojoj se nalazi preduzeće, on može da pruži pomoć i preduzećima **koja su suočena sa problemima u sopstvenim državama** kada nacionalne vlasti krše zakone EU. To se dogodilo u slučaju portugalske ribarske kompanije koja je imala problema sa portugalskim osiguranjem i vlastima nadležnima za izdavanje viza.

Jednom od brodova te kompanije bilo je zabranjeno da pristane u Lisabon radi popravka. Posadu su činili građani država koje nisu članice EU pa su ih portugalske vlasti smatrale "ilegalnim radnicima". Zbog tog statusa im je bilo odbijeno i osiguranje.

Međunarodni sporazumi koje je EU potpisala za pristup ribolovnim zonama država koje nisu članice EU uključuju i obavezu preduzeća iz država EU da zapošljavaju posadu iz relevantne treće zemlje. Ta

obaveza znači da članovi posade iz država koje nisu države članice EU imaju pravo na sve socijalne povlastice vezano uz njihov ugovor o radu.

Solvit Portugal uspeo je da razjasni pravnu poziciju tih radnika kojima su na kraju odobrene tranzitne vize. Uz to, portugalske vlasti su se saglasile da izdaju uputstva kojima se pojašnjava postupak u takvim situacijama, uključujući i osiguranje za članove posade iz zemalja koje nisu članice EU.

SOLVIT može promeniti stvari!

14. Korisne adrese

Više informacija o temama datim u ovom vodiču se može dobiti od sledećih institucija:

Srbija

Privredna komora Srbije

Resavska 13-15, 11000 Beograd

Srbija

tel: (+381 11) 3300-900

faks: (+381 11) 3230949

eu@pks.rs

www.pks.rs

www.pks.rs/eu

Privredna komora Beograda

Kneza Miloša 12, 11000 Beograd

Srbija

tel: +381 11 2641 355

fax: +381 11 2642 166

mji@kombeg.org.rs

www.kombeg.org.rs

Regionalna privredna komora Niš

Dobrička 2, 18000 Niš

Srbija

tel: (018) 510 999, lokal 229

fax: (018) 255 472

rpknis@rpknis.rs

www.rpknis.rs

Crna Gora

Privredna komora Crne Gore

Novaka Miloševa 29/II, 81000 Podgorica

Crna Gora

tel: +382 (0)20 230 545

fax: +382 (0)20 230 493

pkcg@pkcg.org

www.pkcg.org

Belgija

Voka – Chamber of Commerce and Industry Antwerp-Waasland

Gosp. Luc Van Looveren, viši savetnik za odnose EU

Markgravestraat 12

B-2000 Antwerp, Belgium

Tel.: (32 3) 232 22 19

Fax: (32 3) 233 64 42

E-mail: luc.vanlooveren@voka.be

